

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Francouzská rozvojová politika vůči subsaharské
Africe**

Karolina Karásková

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Francouzská rozvojová politika vůči subsaharské
Africe**

Karolina Karásková

Vedoucí práce:

PhDr. Linda Piknerová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

.....

Poděkování patří PhDr. Lindě Piknerové, Ph.D. za odborné rady, trpělivost a především za čas, který mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala.

OBSAH

ÚVOD	9
1 ROZVOJOVÁ POMOC	14
1.1 Definice rozvojové pomoci	14
1.2 Historie poskytování rozvojové pomoci	16
1.3 Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs – Millenium Development Goals)	19
1.3.1 Cíl 1. Odstranit extrémní chudobu a hlad	20
1.3.2 Cíl 2. Zpřístupnit základní vzdělání pro všechny.....	21
1.3.3 Cíl 3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti.....	21
1.3.4 Cíl 4. Snížit dětskou úmrtnost	22
1.3.5 Cíl 5. Zlepšit zdraví matek	22
1.3.6 Cíl 6. Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi.....	23
1.3.7 Cíl 7. Zajistit udržitelný stav životního prostředí.....	23
1.3.8 Cíl 8. Budovat světové partnerství pro rozvoj.....	24
2 FRANCOUZSKÁ ROZVOJOVÁ POLITIKA	25
2.1 Francouzské organizace a agentury zabývající se rozvojem	28
2.2 Francouzská multilaterální spolupráce	33
2.3 Francouzská bilaterální spolupráce	36
3 AKTIVITY FRANCIE V SUBSAHARSKÉ AFRICE	41
3.1 Francouzská rozvojová politika v Kamerunu	43
3.2 Francouzská rozvojová politika v Pobřeží slonoviny	48
3.3 Francouzská rozvojová politika v Senegalu	53
ZÁVĚR	57
SEZNAM LITERATURY	61
RESUMÉ	70

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ADB	Asijská rozvojová banka (Asian Development Bank)
AFD	Francouzská rozvojová agentura (Agence Française de Développement)
AFDB	Africká rozvojová banka (African Development Bank)
AU	Africká unie (African Union)
CCFL	Ústřední fond svobodné Francie (Caisse centrale de la France libre)
C2D	Smlouva o snížení dluhu a rozvoji (Contrat de Désendettement et de Développement)
CEFEB	Centrum pro finanční, hospodářská a bankovní studia (Centre d'Etudes Financières, Economiques et Bancaires)
CEMAC	Hospodářské a měnové společenství střední Afriky (Communauté Économique des États de l'Afrique Centrale)
CFCE	Francouzské centrum zahraničního obchodu (Centre Français du Commerce Extérieur)
CFEC	Centrální fond pro hospodářskou spolupráci (Central Fund for Economic Cooperation)
CICID	Meziministerský výbor pro mezinárodní spolupráci a rozvoj (Comité Interministériel de la Coopération Internationale et du Développement)
CNCD	Národní komise pro decentralizovanou spolupráci (Commission nationale de la coopération décentralisée)
DAC	Výbor pro rozvojovou pomoc OECD (Development Assistance Committee)
DAECT	Delegace pro zahraniční činnosti v rámci oblasti správních celků (Délégation pour l'Action Extérieure des Collectivités Territoriales)

DGM	Generální ředitelství pro globalizaci, rozvoj a partnerství (Direction générale de la mondialisation, du développement et de partenariats)
EDF	Evropský rozvojový fond (European Development Fund)
EU	Evropská unie (European Union)
FAO	Organizace OSN pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization of the United Nations)
FFEM	Francouzský fond na ochranu globálního životního prostředí (Fonds Français pour l'Environnement Mondial)
G8	Skupina osmi (Group of Eight)
HDI	Index lidského rozvoje (Human Development Index)
HDP	Hrubý domácí produkt
HNP	Hrubý národní produkt
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development)
ICSID	Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (International Centre for Settlement of Investment Disputes)
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association)
IEA	Mezinárodní energetická agentura (International Energy Agency)
IFAD	Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj (International Fund for Agricultural Development)
IFC	Mezinárodní finanční korporace (International Finance Corporation)
ILO	Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization)
ITF	Mezinárodní dopravní fórum (The International Transport Forum)

MDG	Rozvojové cíle tisíciletí (Millenium Development Goals)
MIGA	Multilaterální agentura pro investiční záruky (Multilateral Investment Guarantee Agency)
MMF	Mezinárodní měnový fond
ODA	Oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organization for Economic Co-operation and Development)
OSN	Organizace spojených národů
SB	Světová banka
SWAC	Klub zemí Sahelu a západní Afriky (Sahel and West Africa Club Secretariat)
UNDP	Program OSN pro rozvoj (United Nations Development Programme)
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNICEF	Dětský fond OSN (United Nations International Children's Emergency Fund)
UNRRA	Správa Spojených národů pro pomoc a obnovu (United Nations Relief and Rehabilitation Administration)
WFP	Světový potravinový program (World Food Programme)

ÚVOD

V současném světě panují mezi jednotlivými zeměmi značné rozdíly a to zejména v oblasti ekonomické. Nerozvinutost části světa, spojená s chudobou, konflikty či nestabilitou, čím dál tím více vyžaduje přijímání opatření ze strany bohatších zemí. Jedním z hlavních prostředků, jak se dá předcházet konfliktům, chudobě a alespoň částečně stírat rozdíly mezi vyspělými a rozvíjejícími se zeměmi, je skrze rozvojovou pomoc (Halaxa 2000: 104). Rozvojová pomoc je proto nedílnou součástí zahraničních politik rozvinutých států, které můžeme označit jako země globálního Severu, jež se snaží poskytnout pomoc v zemích takzvaného globálního Jihu. Země, kterým je poskytována zahraniční pomoc, se vyznačují nízkou životní úrovní obyvatelstva, málo rozvinutým průmyslem či nízkým sociálním rozvojem ve smyslu nedostatku zdravotní péče, kvalitní pitné vody, stravy, možnosti vzdělání apod. (Hoch 2007: 16–17). Jedním z největších poskytovatelů rozvojové pomoci je také Francie, která od dob dekolonizace poskytuje pomoc na čtyřech kontinentech světa, včetně subsaharské Afriky. Zde se jedná o bývalé francouzské kolonie, se kterými Francie udržuje úzké vztahy dodnes, a další bývalá koloniální území Belgie či Portugalska (Wilson 1993: 331). Francouzská rozvojová politika se v souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí, které byly přijaty na summitu v New Yorku v roce 2000, věnuje zejména boji proti chudobě a pomoci v oblastech trvale udržitelného rozvoje, mezi něž řadíme oblasti ekonomické, sociální a environmentální. Ty zahrnují například snahu o udržení míru a stability, dodržování lidských práv, poskytování univerzálního primárního vzdělání, genderovou rovnost, zlepšení infrastruktury, spravedlivou odměnu za práci či odstranění extrémní chudoby (Hoch 2007: 28–32).

Francie byla mimo jiné zapojena do procesu definování globálních ukazatelů pro udržitelný rozvoj. V souladu s cílem vyvinout nové ukazatele bohatství Francie vytvořila několik indikátorů, které byly představeny 13. dubna roku 2015 na půdě OSN. Tyto ukazatele mají být začleněny do veřejných politik a mají rozšířit měření pokroku nad rámec HDP daných zemí. Jedná se

o zaměstnanost, investice, státní dluh, zdravotnictví, genderovou rovnost, vzdělání, ochranu životního prostředí a štěstí. Francie je toho názoru, že zapojení občanské společnosti, soukromého sektoru a široké veřejnosti je klíčem k úspěšné realizaci rozvojové politiky (Sustainable development 2016).

Cílem této práce je zhodnotit, zda Francie plní závazky vůči zemím subsaharské Afriky, které vyplývají z jejího členství v OSN, a zaměřit se na orgány a instituce, jež se staly klíčové pro poskytování rozvojové pomoci od roku 2000 do roku 2015. Francii pojí k řadě zemí subsaharské Afriky její koloniální minulost a společný jazyk, což má vliv na současnou podobu její zahraniční rozvojové spolupráce. Navíc je subsaharská Afrika pro Francii prioritní oblastí, jelikož sem směřuje až 60 % finančních prostředků z rozpočtu ministerstva zahraničí. Zároveň jsou položeny tyto výzkumné otázky: Odráží se prioritní subsaharské Afriky i v působení francouzských rozvojových organizací? Je francouzská rozvojová politika na bilaterální úrovni v subsaharské Africe v souladu se závazky, které vyplývají ze členství v OSN?

Zkoumané období je specifické tím, že od přelomu tisíciletí se do popředí dostávají témata související s udržitelným a lidským rozvojem. Navíc v roce 2000 Organizace spojených národů přijala Rozvojové cíle tisíciletí, které měly být naplněny do roku 2015 a které Francie podporovala i ve svých multilaterálních a bilaterálních smlouvách, jež uzavřela s africkými zeměmi. Práce je koncipována jako případová studie, kdy při zkoumání budu postupovat metodou analýzy, jež je vhodná pro přiblížení dílčích částí, z nichž se francouzská rozvojová politika vůči subsaharské Africe skládá.

Práce se zaměří na oficiální rozvojovou pomoc státu, jelikož se jedná o důležitý nástroj francouzské zahraniční politiky, a na rozvojové cíle OSN, k jejichž plnění se Francie zavázala. Navíc se vedle ekonomických ukazatelů od přelomu tisíciletí dostávají do popředí témata zahrnující životní prostředí či eliminaci chudoby (Zíková 2005: 63–64). V roce 2002 se konala v Johannesburgu konference OSN o udržitelném rozvoji, na které došlo k jednání o této problematice a kde byly vytyčeny tři základní pilíře, mezi nimiž je třeba nastolit

rovnováhu. Jedná se o pilíř ekonomický, sociální a environmentální (MMR 2012). V rámci případové studie Francie coby rozvojového aktéra se budu snažit prokázat, zda na bilaterální úrovni poskytuje rozvojovou pomoc v zemích subsaharské Afriky v souladu s cíli, jež vyplývají z jejího členství v OSN.

V teoretické části práce se zaměřím na vymezení zahraniční pomoci a na podmínky jejího poskytování. Pozornost bude věnována rozvojové pomoci na přelomu tisíciletí, která prošla jistými změnami, kdy se od ekonomických ukazatelů obrací směrem k lidským potřebám a k ochraně životního prostředí. Zaměřím se zejména na Rozvojové cíle tisíciletí, které se od roku 2000 do roku 2015 podílely na formování francouzské rozvojové politiky.

V následující kapitole se pozornost zaměří na klíčové orgány a instituce, ve kterých Francie působí a pomocí kterých poskytuje rozvojovou pomoc. Členy těchto institucí jsou obvykle odborníci, státní úředníci a zainteresovaní zástupci nevládních organizací či firem. Úkolem těchto orgánů je především pomoci při vytváření koncepce rozvojové spolupráce v dané zemi a napomáhání jejímu zefektivnění (Halaxa 2000: 116). Konkrétně se bude jednat o Meziministerský výbor pro mezinárodní spolupráci a rozvoj (CICID), Generální ředitelství pro globalizaci, rozvoj a partnerství (DGM), Generální ředitelství státní pokladny, Radu CAP, Národní komisi pro decentralizovanou spolupráci (CNCD), Delegaci pro zahraniční činnosti v rámci oblasti správních celků (DAECT) a zejména o Francouzskou rozvojovou agenturu (AFD), která má za úkol rozhodovat o rozdělování financí a realizovat nadefinovanou politiku CICID. Mimo to zajišťuje velkou část agendy jak bilaterálních programů, tak spolupracuje i v oblasti multilaterální a předkládá orgánům státní správy každoroční zprávy o své činnosti (AFD 2015a).

V další kapitole se budu věnovat mezinárodním závazkům Francie, která se svým podpisem zavázala k plnění rámcových dokumentů o rozvojové pomoci. Patří mezi ně Evropský konsensus o rozvoji z roku 2005 obsahující závazky jednotlivých členů Evropské unie, kteří se budou při provádění svých rozvojových politik řídit společnými zásadami (EUR-Lex 2007), dále Organizace spojených

národů, kde Francie podporuje zejména činnost jednotlivých programů a fondů. Mezinárodní finanční instituce, jako je skupina Světové banky, v rámci níž rozhodují o rozdělování financí dvě instituce a to: Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD) a Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA) (WBG 2017a), a v neposlední řadě Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), zejména Výbor pro rozvojovou pomoc (DAC). Francie je v rámci této organizace jedním z nejvýznamnějších dárců a výrazně napomáhá k realizaci jejích cílů (OECD 2013a).

Následně se budu zabývat bilaterální rozvojovou spoluprací Francie, jelikož u multilaterální spolupráce těžko určím přesnou alokaci francouzských prostředků. Francouzská bilaterální pomoc má dlouhodobě vytyčeny čtyři oblasti, na které se zaměřuje nejvíce. Jedná se o země subsaharské Afriky, o státy na pokraji humanitární krize (Střední východ, Afghánistán), o státy na pobřeží Středozemního moře a o země s rozvíjejícími se ekonomikami. Jak již bylo zmíněno, za prioritní oblast můžeme považovat subsaharskou Afriku, kam směřuje až 60 % finančních prostředků z rozpočtu ministerstva zahraničí a 50 % je pak rozděleno mezi 16 nejchudších zemí Afriky (MAEE 2012: 40). V rámci bilaterální spolupráce se Francie snaží v jednotlivých zemích podporovat Rozvojové cíle tisíciletí, zahrnující programy na zajištění udržitelného stavu životního prostředí, lidský rozvoj, dostupnost pitné i užitkové vody či programy podporující rozvoj demokratických vlád (France Diplomatie 2013a).

V empirické části práce se pokusím zanalyzovat, jak Francie postupuje ve vybraných státech subsaharské Afriky. Zároveň se budu snažit prokázat, že Francie v rámci své rozvojové politiky působí v souladu s činností OSN a podporuje zde jednotlivé programy. Zaměřím se zejména na konkrétní projekty, které se snaží implementovat a ukáži je na třech vybraných příkladech. Jedná se o Kamerun, Pobřeží slonoviny a Senegal. Tyto země byly vybrány proto, že jsou jim poskytovány jedny z nejvyšších dotací a zároveň jsou všechny bývalými francouzskými koloniemi. Konkrétně mezi lety 2006–2012 se Pobřeží slonoviny stalo 2. největším příjemcem francouzské bilaterální pomoci s 3, 726 mil. USD,

Kamerun byl na 4. místě s přidělenou částkou 2, 088 mil. USD a na 12. místě Senegal s částkou 1, 730 mil. USD z celkového počtu 20 prioritních zemí¹ (Eichenauer, Reinsberg 2015: 27).

Na závěr práce pak posoudím, zda francouzská rozvojová politika dosahuje cílů, ke kterým se zavázala jak na mezinárodní úrovni, tak i v bilaterálních smlouvách, jež uzavřela s africkými zeměmi. Současně se v této části práce budu snažit zodpovědět výzkumné otázky, které jsem si položila již výše a pokusím se shrnout působení Francie v subsaharské Africe.

Práce čerpá zejména z odborné literatury, která se v posledních letech věnuje více problematice rozvoje zejména z toho důvodu, že i přes ekonomickou pomoc zůstává většina zemí nadále rozvojových. Přínosnými publikacemi byly knihy od Petra Jehličky a Šárky Waisové zejména pro pochopení teoretického rámce rozvoje a zasvěcení do této problematiky. Dále práce využívá expertní zprávy a případové studie, které se zabývají konkrétními rozvojovými zeměmi a jejich problémy. Jde většinou o autory, kteří se věnují stavu v rozvojových zemích a hodnotí efektivitu pomoci, která je těmto zemím poskytována. V neposlední řadě jsou využívány oficiální stránky francouzských rozvojových organizací a dokumenty, které vydaly. Za nejpřínosnější bych označila internetové stránky Francouzské rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí Francie. Jelikož se práce zabývá francouzskou rozvojovou politikou, je zde značná absence dostupných zdrojů v českém jazyce, proto práce čerpá zejména z dokumentů a zpráv ve francouzském a anglickém jazyce, jež jsou dostupné online.

---

¹ Největším příjemcem francouzské bilaterální pomoci je Maroko s částkou 4, 595 mil. USD, na 3. místě je Nigérie s 2, 444 mil. USD a na 9. místě Tunisko s 1, 952 mil. USD. Tyto země byly eliminovány z toho důvodu, že Maroko a Tunisko nepatří do regionu subsaharské Afriky a u Nigérie se nejedná o bývalou francouzskou kolonii. Na 11. místě se umístila Konžská republika s 1, 870 mil. USD, která nebyla vybrána proto, že hned na 12. místě byl Senegal, který patří do skupiny 16 prioritních a nejchudších zemí subsaharské Afriky (Eichenauer, Reinsberg 2015: 27).

1 ROZVOJOVÁ POMOC

1.1 Definice rozvojové pomoci

Definic, jak charakterizovat rozvojovou pomoc, nalezneme hned několik, přičemž většina z nich se shoduje v hlavních bodech. Obecně lze říci, že rozvojová pomoc neboli zahraniční pomoc, je jedním z důležitých prvků mezinárodní spolupráce, která v hospodářsky méně vyspělých zemích přispívá k ekonomickému rozvoji jak na bilaterální, tak i na multilaterální úrovni. Ekonomická definice zahrnuje „[j]akýkoliv tok kapitálu či veřejných financí ve formě půjček nebo grantů do jiných zemí, který splňuje dvě kritéria:

1. Tento kapitál nemá, z pohledu dárce, komerční určení.
2. V případě půjček jde o kapitál, poskytovaný za zvýhodněných (koncesionálních) podmínek; to znamená, že úroková míra a doba splatnosti pro zapůjčený kapitál by měly být výhodnější než za běžných podmínek“ (Halaxa 2000: 105).

Za nejvíce přijímanou definici lze pak označit definici oficiální rozvojové pomoci (ODA), která byla vytvořena Výborem pro rozvojovou pomoc při OECD. Oficiální rozvojová pomoc (ODA) je definována jako „[s]oubor těch transferů do rozvojových zemí a multilaterálních institucí, které jsou poskytovány oficiálními místy, jako jsou vlády států či místní vlády, nebo jejich výkonnými orgány. Každá transakce musí splňovat následující kritéria:

- a) Je poskytována s cílem podpořit ekonomický rozvoj a blahobyt v rozvojových zemích.
- b) Je koncesionální (nemá komerční charakter) a obsahuje grantovou složku, která tvoří minimálně 25 %“ (OECD 2016b).

Dle účelu zahraniční pomoc nejčastěji dělíme na rozvojovou a humanitární, přičemž tyto dva druhy pomoci jsou poskytovány za rozdílných podmínek. Rozvojová pomoc je poskytována s dlouhodobým záměrem a nevzniká *ad hoc* k právě vzniklé krizi. Jedná se o déletrvající spolupráci mezi aktéry a jejím cílem

je napomáhat v oblastech sociální a ekonomické infrastruktury, životního prostředí či formování státní správy. Oproti tomu humanitární pomoc je reakcí na mimořádné události, které nelze předvídat, a bývá zpravidla krátkodobá. Po zažehnutí krize je humanitární pomoc obvykle ukončena. Tyto dvě pomoci se od sebe liší i výší poskytované částky, jelikož finanční hodnota rozvojové pomoci je značně větší, než u pomoci humanitární (Halaxa 2000: 106).

Zahranichní pomoc rozdělujeme i na základě financí. Na zahraniční rozvojovou spolupráci přispívají zejména členské země OECD. Velikost příspěvku se stanoví na základě vzorce, který se odvíjí od ekonomické situace každého členského státu. Země mohou také vkládat dobrovolné příspěvky do jednotlivých programů, které nejsou financovány z hlavního rozpočtu, což je možné pouze se souhlasem Rady. Na rozdíl od Světové banky či Mezinárodního měnového fondu OECD nepřiděluje finanční prostředky (OECD 2016a).

Dále lze zahraniční rozvojovou pomoc dělit do dvou kategorií a to na pomoc multilaterální a bilaterální. Multilaterální rozvojová pomoc souvisí s institucionalizací rozvoje a vznikem mezinárodních organizací, jako jsou například Mezinárodní měnový fond, Světová banka, Organizace spojených národů a její programy a agentury související s rozvojem. Jako příklad uvádí Zíková (Zíková 2005: 54) Program OSN pro rozvoj (UNDP), Mezinárodní organizaci práce (ILO) či Organizaci OSN pro výživu a zemědělství (FAO) (Zíková 2005: 54). Skrze multilaterální pomoc se dají řešit globální problémy, jelikož disponuje politickou legitimitou, má širší technickou základnu a poskytuje pomoc v zemích, ve kterých nejsou podporovány bilaterální programy. Je vhodnější pro zavádění nových projektů či iniciativ, jež mají specifické, kritické či časově vymezené účely a podílí se na nich větší počet zemí. Nevýhodou mnohostranné pomoci bývá, že může být v rozporu se základní politikou jiných organizací, navíc jsou vlády jednotlivých zemí pod tlakem zákonodárných orgánů a občanské společnosti, zejména v otázkách týkajících se financí (OECD 2012: 5). Oproti tomu bilaterální spolupráce je poskytována přímo z jednoho státu do druhého, bez účasti mezinárodní instituce (Zíková 2005: 54). Za jednu z nevýhod

bilaterální spolupráce můžeme považovat sobecké účely dárcovských zemí, které se skrze rozvojovou pomoc snaží následovat své vlastní zájmy, což může vést k neefektivitě poskytované pomoci (Dušková, Waisová 2005: 316). Bilaterální pomoc se soustředí na konkrétní sektory, regiony či země, kde dárce může mít vysokou kontrolu nad realizací jednotlivých projektů a rozhoduje o podobě rozvojové pomoci, díky čemuž je posílena jeho role (OECD 2012: 5). Nicméně bilaterální spolupráce je schopna reagovat rychleji na měnící se podmínky v dané zemi a posiluje vzájemné vztahy donora a recipienta (Dušková, Waisová 2005: 316). V této práci se zaměřím na motivy a cíle bilaterální složky francouzské pomoci z toho důvodu, že většina projektů je v subsaharské Africe realizována právě na bilaterální úrovni, jelikož je zde úzká vazba mezi Francií a jejími bývalými koloniemi, a také proto, že u multilaterální pomoci těžko určím alokaci francouzských prostředků.

1.2 Historie poskytování rozvojové pomoci

S problematikou rozvoje se setkáváme po druhé světové válce a to zejména na přelomu 50. a 60. let 20. století, kdy většina zemí získala nezávislost v důsledku dekolonizace (Říchová 2005: 15). U zrodu rozvojové pomoci stály tři procesy. První proces zahrnoval vůli k mezinárodní spolupráci, která byla vyjádřena založením Organizace spojených národů v roce 1945. Hlavním dokumentem se stala Charta OSN, která mimo jiné podporovala sociální rozvoj, vyšší životní úroveň lidí ve světě či ekonomický a sociální růst. První agentura, jež se začala v poválečném období zabývat zahraniční pomocí, se nazývala Správa Spojených národů pro pomoc a obnovu (UNRRA)². Následně v roce 1946 vzniká Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD), která začala poskytovat půjčky státům zasažených druhou světovou válkou. V této době vzniká multilaterální pomoc (Halaxa 2000: 106). Druhý proces zahrnuje počátek studené války, která se stala hlavní motivací států pro poskytování bilaterální pomoci. Jeden z úspěšných

---

² UNRRA, založená v roce 1943, byla předchůdcem organizací UNHCR a UNICEF (Halaxa 2000: 106).

prostředků, jenž přispěl k ekonomickému rozvoji zemí v západní Evropě a který měl bránit šíření komunistické ideologie, byl Marshallův plán (Pronk 2001: 611). Pomoc na poválečnou obnovu Evropy poskytnutá v rámci tohoto plánu zahrnovala téměř 13 miliard dolarů a z toho 90 % v grantové formě (Halaxa 2000: 107). Třetím faktorem se poté stala osvobozenecká hnutí v rámci dekolonizačních procesů, kdy velká část afrických území získala nezávislost. Rozvojové země se postupně staly členy mezinárodních organizací, ve kterých prosazovaly své vlastní zájmy a apelovaly na vyspělejší partnery, aby jim začaly poskytovat rozvojovou pomoc jako kompenzaci za koloniální období (Dušková, Waisová 2004: 322).

První období rozvojové pomoci mezi lety 1950–1965 je spojováno zejména s ekonomickými nástroji, kapitálovými investicemi a za nejvlivnější teorii můžeme označit tzv. teorii modernizace. Tato teorie vychází z předpokladu lineárního vývoje, kdy se na pomyslné ose nacházejí jednotlivé státy, které budou schopny dosáhnout stejné úrovně vyspělosti, jelikož se pohybují po stejné vývojové linii. Za klíčové atributy pak začaly být považovány industrializace a urbanizace, které měly zajistit cestu k modernizaci, přičemž ekonomický růst se stal hlavním předpokladem k dosažení sociálního, kulturního a politického pokroku. Modernizační teorie v poválečném období vycházely z neoklasických ekonomických teorií, jejichž zakladateli byli Adam Smith či David Ricardo (Zíková 2004: 56). Další vlivnou teorií byl model ekonomického rozvoje Walta Rostowa, který byl vytvořen v roce 1966. Rostow zevšeobecnil ekonomickou historii Velké Británie a dalších zemí a navrhl, aby rozvojové země imitovaly jejich hospodářskou cestu, a dosáhly tak masové spotřeby a vytvoření konzumní společnosti (Daněk 2000: 48). V tomto období byl podpořen zejména nárůst transferů kapitálu vládám a veřejnému sektoru v rozvojových zemích a to skrze výhodnější půjčky a granty. Kapitál byl vnímán jako nezbytná součást obnovy a rozvoje (Halaxa 2000: 108).

Později proti modernizační škole začala vystupovat řada autorů, kteří kladli důraz na komplexní propojenost světa a jejichž interpretace jsou nazývány jako teorie závislosti. Úvahy o rozvoji tak mezi lety 1965–1980 začaly být více

komplexní a ideologické. Zahrnovaly rovinu mezinárodní ekonomiky, v rámci níž se objevil právě koncept závislosti. Začal se prosazovat předpoklad, že země třetího světa díky narůstající vzájemné závislosti mezi Severem a Jihem získávají výhody, zejména v oblasti obchodu (Daněk 2000: 49). Příjemci rozvojové pomoci přestali myslet na sebe a své národní zájmy a rozvoj byl chápán jako nástroj dominance a vykořisťování, kdy země v centru disponovaly ekonomickou mocí a bohatstvím, tudíž přijímaly klíčová rozhodnutí, která měla vliv na podobu světového uspořádání (Bräutigam, Knack 2004: 257).

Třetí etapa byla zaměřená na zlepšení makroekonomické situace rozvojového světa, která započala první půjčkou, jež poskytla Světová banka na strukturální adaptaci v roce 1980. Dárcovské země si začaly postupně klást vlastní podmínky, za kterých byly ochotny poskytovat rozvojovou pomoc, což zahrnovalo prosazování liberalizačních programů v rozvojových zemích. Jednalo se zejména o snížení bariér importu, menší vliv státu v ekonomice, snížení deficitu státního rozpočtu snížením sociálních programů či odstranění restrikcí na zahraniční investice. Nicméně 80. léta jsou spíše považována za ztracenou dekádu rozvoje v důsledku působení několika faktorů (stagnace, sucho, chudoba) především v zemích Latinské Ameriky a Afriky. Narostly tak ceny půjček, čímž se zvýšila zadluženost rozvojových zemí. V důsledku těchto událostí došlo k přehodnocení v poskytování rozvojové pomoci a do popředí se začala mimo ekonomická témata dostávat témata zahrnující podporu vzdělání, zdravotní péči či podporu lidského rozvoje (Dušková, Waisová 2004: 324–325). Následující 90. léta jsou spojená s koncem studené války, kdy se poskytování rozvojové pomoci obrátilo zejména na komerční a politické faktory. Hlavním úkolem byla transformace bývalých socialistických republik, které začaly přijímat programy na podporu budování tržní ekonomiky, demokratické reformy, volný trh či vytváření právních a organizačních rámců (Halaxa 2000: 111).

Změna přišla až na přelomu tisíciletí, kdy se setkáváme s novým přístupem k rozvoji a to v rámci Programu OSN pro rozvoj, který v roce 1990 vydal *Zprávu o lidském rozvoji*, v níž základním měřítkem lidské chudoby nejsou jen

ekonomické ukazatele, ale jsou zde zahrnuty i jiné ukazatele a aspekty rozvoje, konkrétně index lidského rozvoje (HDI). Tuto myšlenku inspiroval držitel Nobelovy ceny za ekonomii Amartya Sen, který poukazuje na koncepci lidských možností a jeho hlavní úvaha spočívá v tom, že lidé nejsou chudí tím, co nemají, ale proto, že se svou situací nejsou schopni nic udělat, jelikož mají omezené možnosti (Zíková 2005: 65). Součástí HDI je mimo HDP na hlavu také index střední délky života a index vzdělanosti, z čehož vyplývá, že je kladen důraz na vzdělání a na dostupnost zdravotní péče (Kocourek 2006: 62). Mimo indexu lidského rozvoje je od roku 1997 využíván také index lidské chudoby. Ten pomocí procent vyjadřuje populaci s průměrnou délkou života pod 40 let, počet negramotných obyvatel, počet lidí trpících podvýživou a počet lidí, kteří nemají přístup k pitné vodě a kvalitní zdravotní péči. I přesto, že se tato nová měřítko pro určení stupně nerozvinutosti dané země stala velmi populární, není stále zcela jasné, která kritéria je nejvhodnější do indexů zahrnout (Zíková 2005: 65). Dále se pozornost obrátila také k demokracii a tzv. dobrému vládnutí. Dobrá vláda disponuje legitimitou, transparentností, spolehlivostí a neporušuje lidská práva. Vlády jednotlivých států totiž hrají klíčovou roli v poskytování veřejných statků a stanovují pravidla pro efektivní fungování trhu, což vede k hospodářskému rozvoji v jednotlivých zemích (World Bank 1992).

1.3 Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs – Millenium Development Goals)

V roce 2000 se podařilo vytvořit společné cíle, které byly přijaty na Valném shromáždění OSN v New Yorku v rámci tzv. Miléniové deklarace. Rozvojové cíle tisíciletí ratifikovalo všech tehdejších 191 členských států OSN, které se zavázaly k jejich naplnění do roku 2015. Za výchozí rok byl považován rok 1990. Jednalo se o soubor osmi základních cílů, které byly dále rozpracovány do 18 dílčích úkolů. Mezi těchto osm cílů řadíme: 1. Odstranění extrémní chudoby a hladu, 2. Zpřístupnění základního vzdělání pro všechny, 3. Prosazování rovnosti pohlaví a posilování postavení žen, 4. Snížení dětské úmrtnosti, 5. Zlepšení zdraví matek,

6. Boj proti HIV/AIDS, malárii a jiným nemocem, 7. Zajištění trvalé udržitelnosti životního prostředí a 8. Vytvoření globálního partnerství pro rozvoj. Těchto prvních 7. cílů bylo určeno zejména nejchudším zemím světa, přičemž 8. cíl byl věnován zemím vyspělým, které měly usilovat o vytvoření globálního partnerství, které zahrnovalo rozvíjení obchodního a finančního systému, odpouštění dluhů rozvojovým zemím či zpřístupnění technologií (UN Millennium Project 2006).

1.3.1 Cíl 1. Odstranit extrémní chudobu a hlad

Chudoba a blahobyt jsou relativní pojmy a pro každou společnost představují něco zcela jiného. S chudobou se setkáváme jak v zemích vyspělého Severu, tak i v zemích globálního Jihu. Měřitelným ukazatelem chudoby je tzv. příjmová chudoba, pomocí níž můžeme vyjádřit úroveň bohatství na základě příjmu. Minimální výše příjmu byla dle SB stanovena na 1,25 USD na den, což je označováno jako hranice absolutní chudoby. Tato hranice má zajistit obydlí a minimální kalorické minimum, proto se jedná pouze o uspokojení nejzákladnějších lidských potřeb. Příjmová chudoba je jen jednou z dimenzí chudoby, jak ji můžeme vnímat. Chudoba zahrnuje mnoho dalších problémů, které souvisejí s osobní rovinou jednotlivců, jako je nedostatečné vzdělání, nedostupná zdravotní péče či negramotnost. V širším slova smyslu je pak chudoba spojována s celkovou zaostalostí regionu, nezaměstnaností, politickou nestabilitou, postavením žen ve společnosti, přelidněním či nedodržováním lidských práv (Hoch 2007: 33–34). V důsledku těchto problémů byl stanoven první cíl v rámci MDGs, který zní takto: „[d]o roku 2015 by měl ve srovnání s rokem 1990 klesnout počet lidí žijících za méně než 1 USD na den na polovinu a stejná redukce by měla postihnout i množství lidí trpících hladem a nedostatečnou výživou“ (Hoch 2007: 34–35). Díky tomuto cíli celosvětová populace žijící v extrémní chudobě poklesla o více než polovinu, konkrétně ze 1,9 miliardy lidí v roce 1990 na 836 milionů v roce 2015. Počet pracujících lidí žijících za 4 USD na den se téměř ztrojnásobil mezi lety 1991–2015 a podíl podvyživených lidí v rozvojových oblastech klesl téměř o polovinu (United Nations 2015: 4).

1.3.2 Cíl 2. Zpřístupnit základní vzdělání pro všechny

Vzdělání patří mezi základní lidská práva, která jsou definována ve Všeobecné deklaraci lidských práv přijaté 10. prosince 1948 (United Nations nedatováno). Nicméně více než 100 milionů dětí nemá přístup k základnímu vzdělání a více než 850 milionů lidí je negramotných. Příčin tohoto stavu je celá řada, ať už se jedná o vysoké finanční náklady, které musí rodiče platit za vzdělání svých dětí, tak i o dětskou práci. I přesto, že je dětská práce ve většině zemí zakázána, nepodařilo se ji zatím zcela vymýtit. Proto se další cíl zaměřil na zajištění dostupnosti základního vzdělání, jelikož je propojeno s celou řadou dalších aktivit, jež mají napomoci situaci v rozvojových zemích (Hoch 2007: 38). V roce 2015 dosáhla školní docházka až 91 % v rozvojových oblastech, přičemž subsaharská Afrika dosáhla nejlepšího pokroku. Míra gramotnosti ve věkovém rozmezí 15–24 let se zvýšila z 83 % na 91 % v letech 1990–2015 a rozdíly mezi vzděláním mužů a žen se také snížily (United Nations 2015: 4).

1.3.3 Cíl 3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti

I přesto, že se za několik posledních let postavení žen ve společnosti výrazně zlepšilo, stále existují regiony, ve kterých mají ženy nerovné postavení. Nejvýraznější hledisko je pak hledisko ekonomické, jelikož ženy zdaleka nedosahují mužského platu. Toto neplatí ale jen pro země rozvojové, můžeme si toho povšimnout i v zemích vyspělých, kde průměrná mzda žen dosahuje 80 % průměrného mužského výdělku. Následuje faktor sociální, jelikož žena je v řadě společností spojována s domácností, bez možnosti vzdělání, práce či podílu na veřejném životě. V zemích globálního Jihu je pak běžné, že se ženy doma starají převážně o chod domácnosti a zajišťují domácí práce, drobné zemědělské práce, pitnou vodu, otop, péči o děti, zvířata apod. Dalším rozdílem mezi muži a ženami je také rozdíl biologický, jelikož ženy jakožto slabší pohlaví se často stávají oběťmi násilných útoků. V důsledku toho se další cíl zaměřil zejména na zpřístupnění vzdělání pro dívky jak na základních, tak i na středních školách, dále

na zvýšení zaměstnanosti žen ve službách a průmyslu a na zvýšení podílu žen na účasti v politickém životě (Hoch 2007: 41–42). Díky tomu se počet pracujících žen mimo zemědělský sektor od roku 1990 z 35 % zvýšil na 41 % v roce 2015 (United Nations 2015: 5).

1.3.4 Cíl 4. Snížit dětskou úmrtnost

V rozvojových zemích umírá každoročně až desetinásobně více dětí než v zemích vyspělých. Příčiny vyplývají většinou z nedostatku zdravotníků a finančních prostředků, které by mohly v řadě případů úmrtím zabránit. Problematika dětské úmrtnosti souvisí zejména s populačním růstem, tedy vysokou porodností a ekonomickým rozvojem, jelikož zdravotní stav populace souvisí z velké části s dobře fungujícím zdravotním systémem v zemi (Hoch 2007: 44–45). V rámci tohoto cíle se podařilo snížit dětskou úmrtnost u dětí mladších pěti let z 12,7 milionu v roce 1990 na téměř šest milionů v roce 2015. V subsaharské Africe se roční tempo úmrtnosti dětí pod pět let snížilo až pětkrát rychleji během let 2005–2013, než tomu bylo mezi lety 1990–1995. Navíc očkování proti spalničkám pomohlo zabránit téměř 15,6 milionu úmrtí v letech 2000–2013 (United Nations 2015: 5).

1.3.5 Cíl 5. Zlepšit zdraví matek

Ročně zemře na následky spojených s těhotenstvím více než půl milionu žen a to nejvíce v Africe, Asii a v Latinské Americe. Nejkritičtější situaci pak zaznamenáváme v subsaharské Africe a v jižní a střední Asii, kde chybí proškolený personál, který by u porodu asistoval, popřípadě je zde nedostatečná infrastruktura. V těchto regionech je přítomnost lékaře jen u 46 % porodů a snížení mateřské úmrtnosti je dalším z cílů, kterého mělo být dosaženo (Hoch 2007: 47). Díky tomu mateřská úmrtnost poklesla o 64 % mezi lety 1990–2013 v jižní Asii a

o 49 % v subsaharské Africe. Navíc v roce 2014 až u 71 % porodů asistoval kvalifikovaný zdravotnický pracovník (United Nations 2015: 6).

1.3.6 Cíl 6. Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi

V souvislosti se snahou snížit dětskou úmrtnost a zlepšit zdraví matek si další cíl klade za úkol boj s infekčními nemocemi, jako jsou HIV/AIDS, malárie či tuberkulóza. V zemích globálního Jihu totiž umírá každoročně až 40 % populace na tyto infekční nemoci. Nejvíce rozšířenou nemocí je však virus HIV, kterým je nakaženo kolem 40 milionů lidí, z nichž více než polovina žije v zemích subsaharské Afriky. Hlavní strategií, která byla využita pro zastavení šíření této nemoci, se stala osvěta a vzdělání, které měly vést k preventivním opatřením jak se nenakazit. Většina populace totiž stále neví, jak se nemoc šíří, popřípadě jak se proti ní chránit (Hoch 2007: 47–48). Vedle HIV a AIDS si více než milion obětí ročně vyžádá také malárie, která má mimo jiné vliv i na chudokrevnost nebo poškození mozku, což negativně doléhá na ekonomickou situaci nemocných obyvatel. Jelikož se tyto nemoci zatím nedaří zcela vymýtit, je třeba zajistit efektivní léčbu v blízkosti domova lidí, investovat do zdravotního systému a zajistit dostupnou zdravotní péči (Hoch 2007: 50–51).

1.3.7 Cíl 7. Zajistit udržitelný stav životního prostředí

Tento cíl se zaměřil na rozvoj infrastruktury hlavně v oblasti dostupnosti nezávadné pitné vody, zastavení desertifikace, zlepšení hygienických podmínek, ochrany ozónové vrstvy, omezení skleníkového efektu, snížení počtu obyvatel v příměstských chudinských čtvrtích (slumech) či celou řadu dalších environmentálních témat (United Nations 2015: 6). Látky poškozující ozónovou vrstvu byly od roku 1990 eliminovány a očekává se, že by k jejímu zotavení mělo dojít v polovině 21. století. Od roku 2015 vzrostl počet světové populace ze 76 % na 91 % v přístupnosti k nezávadné pitné vodě a až 2,1 miliardy lidí má přístup

k lepším hygienickým podmínkám. Podařilo se také snížit počet obyvatel žijících ve slumech. Tento počet klesl z 39,4 % v roce 2000 na 29,7 % v roce 2014 (United Nations 2015: 6).

1.3.8 Cíl 8. Budovat světové partnerství pro rozvoj

Tento cíl byl určen zejména zemím rozvinutým, které měly zpřístupnit trhy pro rozvojové země. Prostřednictvím liberalizace obchodu se měly snížit celní limity a další omezení pro volný pohyb zboží, přesto většina členských států OECD ve svých ekonomických zájmech následovala spíše protekcionismus a zachovávaly vysokou míru regulací, které zvýhodňovaly producenty z vyspělých zemí. Nicméně v roce 2014 79 % dovozu z rozvojových do rozvinutých zemí bylo nezatíženo cly (United Nations 2015: 7). Dalším bodem byla otázka financí, konkrétně oddlužení rozvojových zemí, jelikož kvůli vysokým splátkám země nebudou schopny budovat efektivní vzdělávací, zdravotnický či sociální systém. Kromě odstranění nerovných obchodních podmínek a slibu dosáhnout oddlužení se pozornost obrátila také na farmaceutické firmy, které měly zlevnit léky určené rozvojovým zemím, a v neposlední řadě mělo dojít k navýšení prostředků na oficiální rozvojovou spolupráci zemí OECD (Hoch 2007: 56–60).

2 FRANCOUZSKÁ ROZVOJOVÁ POLITIKA

Francie je jednou ze zemí, která věnuje značnou část své zahraniční politiky rozvojové pomoci a je členem hned několika významných organizací (OSN, Světová banka, Mezinárodní měnový fond, OECD, G8), jež se problematikou rozvoje zabývají. V rámci OECD se Francie společně s dalšími 19 zeměmi stala zakládajícím členem, když 14. prosince 1960 podepsala smlouvu o jejím založení (OECD 2016c). V současné době se organizace skládá z 35 členských států a francouzská vláda, stejně jako ostatní země, je součástí stálé delegace OECD, jež se skládá z francouzských diplomatů a velvyslanců. Členství v organizaci přináší jednotlivým zemím důležité statistické a ekonomické údaje, pomocí nichž jsou analyzovány jejich ekonomické, sociální a environmentální politiky. Vedle ekonomických funkcí OECD představuje zejména fórum, ve kterém mohou země diskutovat, sdílet své zkušenosti a nalézat řešení společných problémů. Členové francouzské delegace mimo jiné sledují i činnosti jednotlivých výborů OECD, kterých je hned několik. Jedná se například o Mezinárodní dopravní fórum (ITF), Mezinárodní energetickou agenturu (IEA) či Klub zemí Sahelu a západní Afriky (SWAC) (OECD 2016c).

Jedním z nejdůležitějších odvětví OECD je politika rozvojové spolupráce. Tou se zabývá příslušný výbor, který se nazývá Výbor pro rozvojovou pomoc (DAC). Specifikem tohoto výboru je, že se schází jednou měsíčně na úrovni pařížských delegátů a jednou ročně na úrovni ministrů, jež se zabývají problematikou rozvoje. DAC je součástí OECD již od roku 1961, tedy od doby jejího založení. Hlavním úkolem DAC je napomoci ke zlepšení efektivnosti, koordinace a úsilí dárcovských zemí v poskytování rozvojové pomoci. Dále se zabývá publikováním přehledů, v nichž hodnotí rozvojovou politiku členských zemí (OECD 2016d). Poslední hodnocení rozvojové politiky Francie proběhlo v roce 2013. Mezi hlavními doporučeními pro Francii bylo, aby stanovila vhodná kritéria pro výběr zemí, kterým bude poskytovat rozvojovou pomoc, dále by měla zajistit rovnováhu mezi poskytováním grantů a půjček, měla by vytvořit strategii pro dosažení 0,7 % hrubého národního produktu (HNP) v rámci tzv. konsenzu

z Monterrey³ a v neposlední řadě by měla přijmout více strategický přístup v poskytování multilaterální pomoci, objasnit distribuci zdrojů v jednotlivých institucích a koordinovat tyto zásady s bilaterální spoluprací (OECD 2013b: 16–22). Díky těmto doporučením Francie klade větší důraz na transparentnost v poskytování rozvojové pomoci, což mimo jiné vede k větší informovanosti veřejnosti, které jsou poskytovány pravidelně aktualizované informace, zejména o projektech a výdajích na pomoc partnerským zemím (France Diplomatie 2013b).

V rámci členství v OSN se Francie zavázala zejména k plnění Rozvojových cílů tisíciletí, které při celkovém hodnocení na globální úrovni napomohly nejvíce dětem, jež mají přístup ke vzdělání, podařilo se snížit dětskou i mateřskou úmrtnost a lepších výsledků bylo dosaženo i v boji proti infekčním nemocem. Přesto došlo také ke zvýšení nerovnosti ve společnosti, k vyšší nezaměstnanosti a je zde stálá zátěž v čerpání přírodních zdrojů (AFD 2014: 7–9). Francie se tak skrze svou rozvojovou politiku snaží být součástí globálního rámce a zapojuje se zejména do boje proti chudobě a angažuje se v nastolení rovnováhy mezi třemi aspekty udržitelného rozvoje. Jedná se o rovnováhu hospodářskou, sociální a environmentální. Francouzská rozvojová spolupráce si klade za cíl vyřešit čtyři dlouhodobé problémy, které spolu souvisejí a jsou důležité jak pro Francii, tak i pro její partnery: 1) prosazování míru, stability, lidských práv a rovnosti žen s muži, 2) rovnost, sociální spravedlnost a lidský rozvoj, 3) udržitelný a hospodářský rozvoj a 4) ochrana životního prostředí a globálních veřejných statků (France Diplomatie 2013b). Francie se zaměřuje na plnění těchto cílů ve čtyřech prioritních oblastech, kam směřuje většina její pomoci. Jedná se o země subsaharské Afriky a mezi 16 nejchudších států patří: Benin, Burkina Faso, Burundi, Středoafriická republika, Čad, Komory, Demokratická republika Kongo, Džibutsko, Ghana, Guinea, Madagaskar, Mali, Mauritánie, Niger, Senegal a Togo. Dále se zaměřuje na státy a regiony, které se ocitají na pokraji humanitární krize (Střední východ, Afghánistán), na státy jižního a východního pobřeží

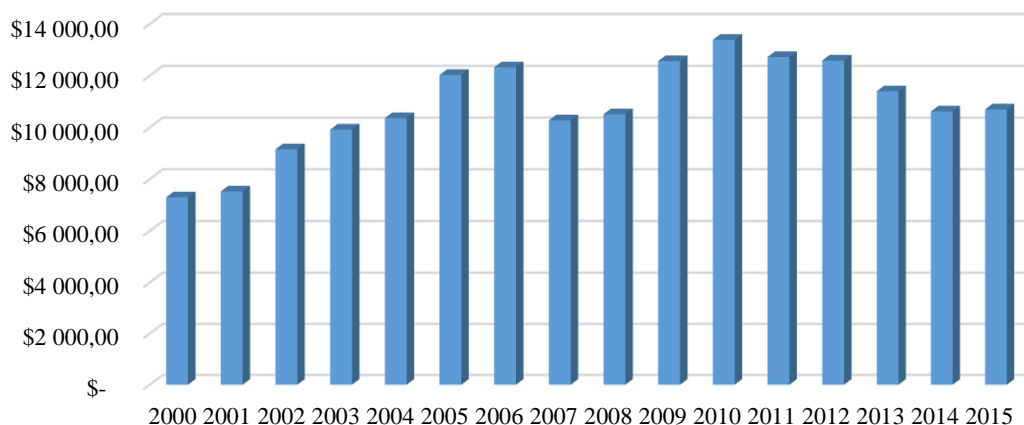
---

³ Konsenzus z Monterrey byl uzavřen v roce 2002 v rámci konference OSN. Členské státy, jež podepsaly tuto deklaraci, se zavázaly, že budou posilovat mezinárodní finanční spolupráci, mezinárodní obchod a budou se snažit dosáhnout 0,7 % HNP a tato částka bude poskytována na pomoc rozvojovým zemím (United Nations 2003: 5).

Středozemního moře a na státy s rozvíjejícími se ekonomikami (France Diplomatie 2013f). Do těchto oblastí putuje nejvíce finančních prostředků, jež Francie poskytuje na rozvoj. Francouzská oficiální rozvojová pomoc vychází ze dvou hlavních finančních zdrojů. ODA zahrnutá v celkovém rozpočtu a ODA z jiných zdrojů, které nejsou zahrnuty do souhrnného rozpočtu. U zdrojů, které nejsou součástí souhrnného rozpočtu, se jedná například o příspěvky do Evropské komise, financování generované prostřednictvím daní z finančních transakcí či mechanismus oddlužení (Donor Tracker 2016).

Součástí souhrnného rozpočtu jsou dlouhodobě dva rozvojové programy: 1) Program 110: Ekonomická a finanční pomoc světovému rozvoji (součást rozpočtu ministerstva hospodářství, financí a průmyslu) a 2) Program 209: Pomoc rozvojovým zemím (součást rozpočtu ministerstva zahraničních věcí a evropských záležitostí). Program 110 zahrnuje příspěvky do mezinárodních finančních institucí, bilaterální pomoc a oddlužení. Program 209 se věnuje především poskytování grantů, snižování dluhů, dobrovolným příspěvkům do multilaterálních agentur OSN a dalších agentur, příspěvkům do Evropského rozvojového fondu (EDF) a nákladům na zaměstnance. Dále je součástí rozpočtu ministerstva hospodářství, financí a průmyslu Program 853, který se používá pro převod dodatečných finančních prostředků pro Francouzskou rozvojovou agenturu (AFD), což jí umožňuje vytvářet úvěry za výhodných podmínek pro partnerské země. AFD tak získává finanční prostředky, které používá k poskytování úvěrů především z Programů 110 a 853 (Donor Tracker 2016).

Příloha č. 1: Vývoj rozpočtu francouzské ODA v mil. USD v letech 2000–2015

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2017a). *Net ODA* (<https://data.oecd.org/oda/net-oda.htm#indicator-chart>, 26. 2. 2017).

V rámci své zahraniční politiky využívá Francie zejména činnosti vládních organizací a agentur, které jsou hlavními poskytovateli francouzské rozvojové pomoci. Tyto organizace definují podobu rozvojové politiky a zajišťují její realizaci. Na základě toho dělíme francouzskou rozvojovou spolupráci na multilaterální a bilaterální. Níže se budu zabývat strukturou francouzské ODA a představeny budou oba tyto typy spolupráce, zejména pak z čeho vycházejí a jaké jsou jejich základní cíle a motivy.

2.1 Francouzské organizace a agentury zabývající se rozvojem

Jako jednu z nejdůležitějších organizací bych uvedla Francouzskou rozvojovou agenturu (AFD), která byla založena v roce 1941 a přes 75 let pomáhá v boji proti chudobě a podporuje rozvoj v zemích globálního Jihu. Současným ředitelem agentury je Rémy Rioux a její týmy sídlí v Paříži i Marseille. Vytváří síť s více než 70 agenturami zastoupenými v rozvojových zemích a ve francouzských zámořských provinciích (AFD 2015a). Organizace byla založena za vlády Charlese de Gaulla a nesla název Ústřední fond svobodné Francie (CCFL). Hlavním úkolem této organizace bylo působit jako finanční instituce a rozvojová banka. V roce 1943 bylo sídlo CCFL přesunuto do Alžíru a později mezi lety

1944–1958 se hlavním úkolem organizace stala spolupráce mezi Francií a jejími zámořskými územími. Centrála CCFL byla přemístěna zpět do Paříže a působila jako hlavní finanční instituce pro zámořskou spolupráci a financování, nazývala se Centrální fond pro zámořská území. V letech 1958–1981 většina francouzských zámořským území získala nezávislost a z Centrálního fondu pro zámořská území vznikl Centrální fond pro hospodářskou spolupráci (CFEC). Když globální ekonomické krize upozornily na křehkost rozvojových ekonomik, organizace CFEC se transformovala na Francouzské centrum zahraničního obchodu (CFCE), které začalo podporovat komerční a soukromý sektor a poskytovat granty v nejchudších zemích světa zejména mezi lety 1981–1992. Díky globalizaci se z CFCE stal Francouzský rozvojový fond, jenž byl v roce 1992 přejmenován na Francouzskou rozvojovou agenturu (AFD 2016a). Agentura je v současné době provozovatelem francouzské bilaterální rozvojové pomoci. Zaměřuje se na rozdělování financí především formou dotací a na poskytování bezúročných půjček z rozvojových fondů AFD. Přispívá k hospodářskému a sociálnímu rozvoji ve vybraných geografických oblastech a financuje rozvojové programy a soukromé i veřejné projekty v jednotlivých sektorech. Jedná se například o zemědělství, dostupnost vody, rybolov, energie, transport, turismus, telekomunikace, infrastrukturu či finanční systémy. Pomoc AFD vychází z výzkumu a z dialogu se všemi zainteresovanými stranami (AFD 2015a).

Organizační struktura AFD vychází z Výboru strategické orientace, který vznikl v roce 2009 a dohlíží na přípravu a provádění stanovených cílů. Výbor připravuje pokyny, které jsou konzultovány s vládou státu a s Meziministerským výborem pro spolupráci a rozvoj (CICID) ještě předtím, než jsou předloženy Správní radě guvernérů AFD. Výbor strategické orientace se skládá ze zástupců těch ministerstev, kteří jsou zároveň členy Správní rady guvernérů. Správní rada guvernérů AFD má 17 členů, z nichž šest zastupuje francouzskou vládu, dalších pět je jmenováno na základě jejich znalostí v oblastech ekonomie, financí, ekologie a udržitelného rozvoje, čtyři jsou zástupci z francouzského parlamentu a dva poslední jsou volení zástupci z řad zaměstnanců AFD Group. V radě může

také zasedat vládní komisař. V čele Správní rady guvernérů působí její předseda, popřípadě předsedkyně, kterou je od roku 2013 Laurence Tubiana (AFD 2017a).

Mezi hlavní úkoly rady patří zajištění strategického směřování AFD a jejich prostředků, které budou využity pro naplnění stanovených cílů, zajištění podmínek pro poskytování půjček a udělování finanční podpory, otevírání a uzavírání externích kanceláří, výběr externích auditorů a uzavírání smluv a dohod s francouzskou vládou. Správní rada guvernérů AFD může část svých pravomocí přenést do tří speciálních výborů, přičemž jejich pravomoci jsou limitovány financemi. Jedná se o Výbor pro operace ve francouzských zámořských provinciích, Výbor pro operace v zahraničí a Výbor na podporu iniciativ nevládních organizací. Další součástí AFD je také Výbor pro audit, který ověřuje kvalitu informací, jež poskytují všechny divize AFD Group. V současné době se Výbor skládá z jednoho člena ze Správní rady guvernérů a ze čtyř externích členů. Součástí organizační struktury je v neposlední řadě také dobře fungující management, který zabezpečuje bezproblémový chod celé organizace (AFD 2017a).

Finance jsou v rámci agentury zajišťovány prostřednictvím AFD Group⁴ a tato skupina poskytuje finanční prostředky vládám států, regionálním či místním orgánům federálních států, veřejným a soukromým podnikům, bankám, finančním institucím, investičním a mezinárodním fondům, mezinárodním či regionálním organizacím, univerzitám, nevládním organizacím, sdružením či nadacím. Agentura vybírá projekty dle strategické orientace Francie a tyto projekty mají být financovány na základě jejich životaschopnosti a relevance. AFD tak vyvinula širokou škálu mezinárodních partnerství s evropskými humanitárními agenturami a velkými rozvojovými bankami, ale také s dárcovskými zeměmi a soukromými nadacemi. Klíčovou roli hrají také dodavatelé a subdodavatelé, zejména pro

---

⁴ AFD Group se skládá ze čtyř finančních institucí, které zahrnují působení Francouzské rozvojové agentury (AFD), činnost Proparco, což je rozvojová finanční instituce specializující se na kapitálové investice, úvěry, záruky a zaměřuje se na udržitelný rozvoj a na dosažení MDGs, dále sem patří Centrum pro finanční, hospodářská a bankovní studia (CEFEB), které financuje zejména projekty zaměřené na vzdělání a odbornou přípravu, a jako poslední Francouzský fond na ochranu globálního životního prostředí (FFEM), což je bilaterální fond, založený francouzskou vládou v roce 1994, jenž poskytuje finance na ochranu životního prostředí v rozvojových zemích (AFD 2015b).

hodnocení projektů vedených AFD Group. Agentura převážně pracuje se specializovanými poradenskými firmami a nevládními organizacemi (AFD 2015a).

AFD financuje svou činnost zejména z vlastních a veřejných zdrojů (granty, úrokové dotace), mezinárodního finančního trhu, veřejných půjček či soukromých investic. Veřejné zdroje jsou poskytovány prostřednictvím francouzských ministerstev, jako jsou: ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí, které financuje projekty prostřednictvím dotací a spolufinancuje rozvojové projekty prostřednictvím grantů, ministerstvo hospodářství, financí a průmyslu, pro pokrytí nákladů na dotace a půjčky, které AFD poskytuje, a ministerstvo vnitra, zámořských území a integrace, jež se snaží snížit náklady poskytovaných půjček (AFD 2015a). Mezi hlavní partnery AFD patří neziskové organizace, banky a rozvojové agentury, lokální a regionální autority, EU, OSN, ostatní společnosti a filantropické nadace (AFD 2015a).

Další klíčovou organizací poskytující francouzskou rozvojovou pomoc je Meziministerský výbor pro mezinárodní spolupráci a rozvoj (CICID), což je komise založená roku 1998, skládající se ze zástupců všech francouzských ministerstev a z odborníků na mezinárodní rozvojovou politiku. V čele komise stojí premiér a na všech jednáních musí být přítomen zástupce prezidenta (popřípadě prezident osobně). Sekretariát komise je složen ze zástupců čtyř ministerstev, do jejichž kompetencí spadá rozvojová pomoc. Jedná se o ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí, ministerstvo mezinárodní spolupráce, ministerstvo hospodářství, financí a průmyslu a ministerstvo vnitra, zámořských území a integrace. Dle předmětu jednání mohou být součástí komise také zástupci ministerstva školství, vysokoškolského vzdělávání a výzkumu, životního prostředí, zemědělství, zahraničního obchodu, státního rozpočtu či ministerstva obrany (France Diplomatie 2017a). Mezi hlavní úkoly komise řadíme stanovení prioritních oblastí, kam bude směřována rozvojová pomoc, soustředí se i na poskytování bilaterální pomoci, dále na vytvoření směrnic pro mezinárodní spolupráci a rozvojovou politiku jak na bilaterální, tak na

multilaterální úrovni, zajištění koherence mezinárodních rozvojových projektů, do nichž se Francie zapojila, a na zajištění nepřetržité evaluace a monitoringu poskytované pomoci v cílových oblastech (The DAC Journal 2000: 29–32).

Následuje Generální ředitelství pro globalizaci, rozvoj a partnerství (DGM), které je součástí ministerstva zahraničí a jehož posláním je zajišťování ekonomické a kulturní diplomacie a koordinace mezinárodních rozvojových fondů zahrnujících globální veřejné statky. Mimo jiné ředitelství podporuje činnost nevládních organizací a spravuje síť spolupráce na mezinárodní úrovni⁵ (France Diplomatie 2013c). Mezi tři základní mise ředitelství řadíme: 1) ekonomickou diplomacii a řízení mezinárodní ekonomiky, která souvisí s podporou francouzských společností v zahraničí, sleduje strategická odvětví v hospodářství, analyzuje výzvy globalizace a přispívá k výkonu státní správy. To vše probíhá v úzké spolupráci se zastupitelskými úřady ve Francii, které vytvářejí hospodářské akční plány. Za 2) rozvojové politiky, které sdružují veškeré rozvojové strategie a za 3) kulturní diplomacii, jež zahrnuje spolupráci v oblasti kultury a akademického výzkumu (France Diplomatie 2017b). S ekonomickými aktivitami souvisí také činnost Generálního ředitelství státní pokladny, jež se podílí na správě národních, regionálních i mezinárodních financí. Ředitelství je odpovědné za vztahy s mezinárodními finančními institucemi, řeší otázky spojené s dluhy, měnovou a finanční spolupráci a obchodní politiku (MEF nedatováno).

Poradním orgánem francouzské vlády je Rada CAP, která podporuje soukromý sektor, hospodářský růst a tvorbu pracovních míst. Prostřednictvím různých iniciativ a akcí podporuje ekonomické a veřejné sítě, vzdělání, kulturu a snaží se komunikovat s co největším počtem zainteresovaných stran. Zavádí systémy pro podporu a pomoc k návratu do zaměstnání, rozvoj obchodních sítí ve prospěch rozvojových zemí, rozvoj lidských zdrojů, zavádění poradenských poboček a společností. Pro lepší mobilizaci Rada CAP dodržuje čtyři hlavní body: 1) inovace – každá nová iniciativa je navržena tak, aby reflektovala situaci v dané

---

⁵ Činnost ředitelství DGM spočívá zejména v koordinaci francouzské zahraniční politiky, politiky Evropské unie, souvisí s aktivitami a činnostmi OSN a dalšími mezinárodními organizacemi, a také s finančními institucemi a mezinárodními rozvojovými fondy (MAEE 2011: 58).

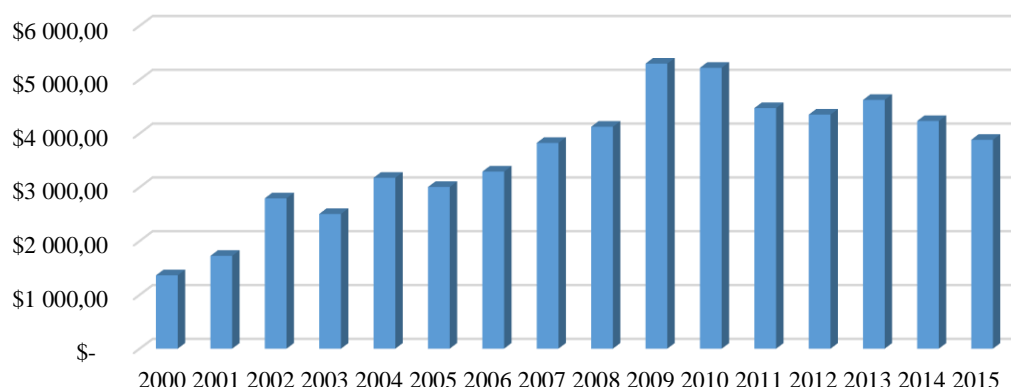
oblasti a odrážela místní problémy a specifika, 2) provozuschopnost – vytváří decentralizovanou spolupráci, 3) přenositelnost – využívá zařízení, která byla testována a byla potvrzena jejich účinnost a 4) shromažďování zkušeností – vychází z úspěšných projektů a zkušeností, které se ujaly a snaží se je zdokonalit pro jejich další zavádění (Cap Initiatives 2017).

Spolupráci a komunikaci mezi regionálními orgány a institucemi v rozvojových zemích zajišťuje Národní komise pro decentralizovanou spolupráci (CNCD). Hlavním úkolem komise je zlepšení a posílení podmínek pro výkon decentralizované spolupráce, zajištění dialogu mezi státní správou a samosprávou, ve smyslu lepší koordinace a komplementarity na mezinárodní úrovni, a také je pověřena vytvářet právní rámec pro rozvojovou spolupráci (France Diplomatie 2016a). Úlohu sekretariátu CNCD od 6. února 1992 plní delegáti DAECT, což je Delegation pro zahraniční činnosti v rámci oblasti správních celků. Mezi její hlavní kompetence spadá shromažďování informací a analýza dat o činnosti místních orgánů v rozvojových zemích, podpora francouzských diplomatických a konzulárních úřadů, podpora decentralizované rozvojové spolupráce a přispívá k rozvoji právních předpisů. Zároveň je tato delegace součástí Generálního ředitelství pro globalizaci, rozvoj a partnerství, což Francii umožňuje prosazovat své zájmy v oblasti mezinárodní politiky a spolupráce (France Diplomatie 2013d).

2.2 Francouzská multilaterální spolupráce

Francie se v rámci multilaterální pomoci snaží převzít odpovědnost v mezinárodním systému a účastní se významných politických debat o rozvoji. Na francouzskou multilaterální spolupráci připadá přibližně 35 % francouzské oficiální rozvojové pomoci (ODA). Skrze multilaterální pomoc se věnuje strategickým sektorům, jako jsou zdravotnictví, v němž je téměř celá francouzská ODA multilaterální, dále pak v menší míře podporuje vzdělání a životní prostředí (France Diplomatie 2013e).

Příloha č. 2: Rozpočet na multilaterální pomoc Francie v mil. USD v letech 2000–2015

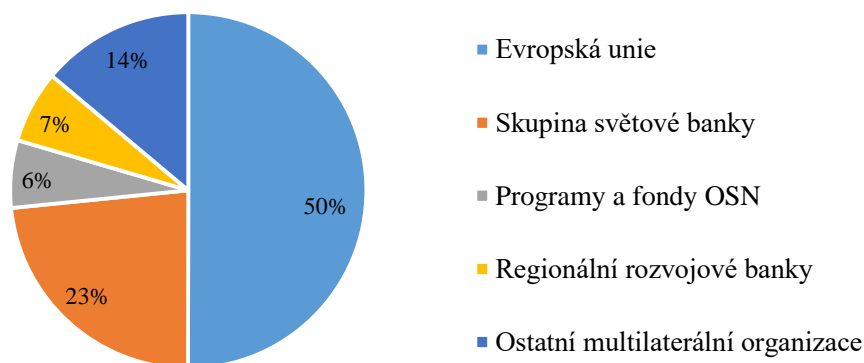
Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2017b). *France's peer review history* (<http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/peer-review-france.htm>, 26. 2. 2017).

V rámci CICID byl dne 31. července v roce 2013 schválen zákon ohledně strategie multilaterální pomoci, kde hlavní orgány, ve kterých bude Francie působit a poskytovat rozvojovou pomoc, budou Organizace spojených národů, Evropská unie a skupina Světové banky. Tato strategie měla optimalizovat vztahy mezi francouzskou multilaterální a bilaterální pomocí a zároveň měla předcházet tomu, aby nedocházelo k roztržiténosti rozvojové pomoci (France Diplomatie 2013e). Francouzskou multilaterální pomoc dělíme tedy mezi tři hlavní mezinárodní rozvojové organizace. Jedná se o skupinu Světové banky⁶, kde se francouzský podíl v posledních 10 letech pohybuje mezi 11–19 % a v drtivě většině přímé financování zajišťuje Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA) (France Diplomatie

⁶ Skupina Světové banky sídlí ve Washingtonu D. C. a je tvořena pěti organizacemi: Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj (IBRD) a Mezinárodní asociací pro rozvoj (IDA), kdy tyto dva subjekty tvoří dohromady Světovou banku. Dalšími třemi institucemi jsou: Mezinárodní finanční korporace (IFC), Multilaterální agentura pro investiční záruky (MIGA) a Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID). Nejvyšším představitelem skupiny SB je již 12. prezident, kterým je od 1. července 2012 Jim Yong Kim. Funkci prezidenta bude vykonávat až do roku 2022, jelikož v roce 2016 byl zvolen na další funkční období (WBG 2017a). Vrcholným orgánem SB je Rada guvernérů. Každý jmenovaný guvernér je zároveň guvernérem ve všech organizacích SB a dále se Rada guvernérů schází společně s Radou guvernérů MMF na výročních zasedáních. Guvernéri jednotlivých států bývají zpravidla ministři financí. Za vedení agendy je zodpovědná Rada výkonných ředitelů, která má od listopadu 2010 25 členů. Výkonných ředitelů, kteří jsou jmenováni, je šest (zástupci USA, Číny, Japonska, Německa, Francie a Velké Británie) a zbylých 19 ředitelů je volených. Volení ředitelů reprezentují menší země, které se sdružují v tzv. konstitucích. Zvolení i jmenování výkonných ředitelů SB se automaticky stávají výkonnými řediteli IDA a IFC. Volba výkonných ředitelů MIGA probíhá samostatně, ale zpravidla jsou zvoleni stejní výkonní ředitelé jako ve SB. ICSID je řízen Správní radou a jeho předsedou je prezident skupiny SB a členy jsou zástupci všech států, které podepsaly Konvenci o založení ICSID (WBG 2017b).

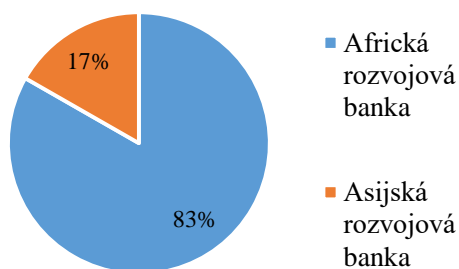
2013e). Dále Francie podporuje činnost OSN, zejména její programy a fondy, kde se výše francouzského příspěvku pohybuje okolo 5 %. Francie upřednostňuje témata, která zahrnují humanitární, sociální či ekonomickou pomoc. Z tohoto důvodu nejvíce přispívá k činnosti Programu OSN pro rozvoj (UNDP), Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) či Dětského fondu OSN (UNICEF) (Eichenauer, Reinsberg 2015: 21). V oblasti potravinové a nutriční bezpečnosti Francie podporuje Organizaci OSN pro výživu a zemědělství (FAO) a Světový potravinový program (WFP). Francie se zapojuje také do programů na podporu pracovních míst v rozvojových oblastech, ve kterých regionální banky a fondy představují 31 % multilaterální pomoci. Do této kategorie patří rozvojový fond Asijské rozvojové banky (ADB), Africká rozvojová banka (AFDB), stejně tak i sektorové fondy zahrnující Světový fond boje proti AIDS, tuberkulóze a malárii⁷, Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj či Montrealský protokol (France Diplomatie 2013e).

Příloha č. 3: Francouzská multilaterální ODA 2015

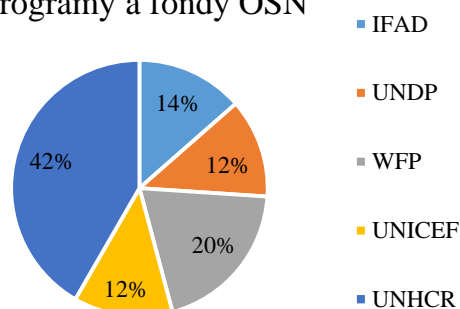

⁷ Francie je druhým největším přispěvatelem do tohoto fondu (France Diplomatie 2013e).

Regionální rozvojové banky

Programy a fondy OSN

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2015a). *Multilateral aid* (<http://www.oecd.org/dac/aid-architecture/multilateralaid.htm>, 26. 2. 2017).

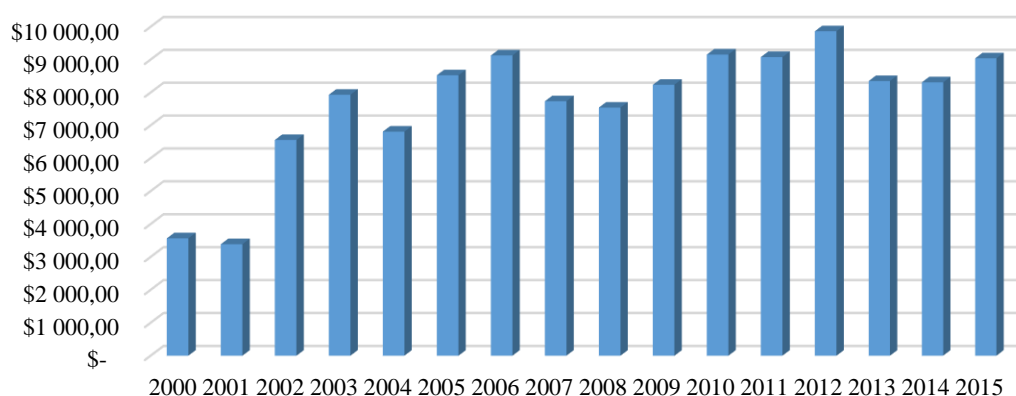
Multilaterální složka francouzské rozvojové pomoci dosáhla svého vrcholu v roce 2009, kdy francouzský příspěvek tvořil 39 % (5 298 mil. USD) z celkového rozpočtu, který OECD poskytla na rozvoj (OECD 2013b: 55). Dalo by se říci, že je francouzská multilaterální spolupráce koncentrovaná, i přes to, že je rozdělena mezi 68 organizací, programů a speciálních fondů. Francie hraje významnou roli ve všech výše popsaných institucích a snaží se v nich zaujmout jednotná stanoviska a podporovat prioritní témata (OECD 2013b: 55).

2.3 Francouzská bilaterální spolupráce

Bilaterální spolupráce tvoří až 65 % z celkové francouzské oficiální rozvojové pomoci (ODA). To umožňuje Francii soustředit se na sektorové priority a zvyšovat znalosti v jednotlivých odvětvích. Francie ve své bilaterální politice upřednostňuje čtyři oblasti, které se od sebe odlišují jednotlivými problémy (France Diplomatie 2013f). Nejvíce se zaměřuje na země v subsaharské Africe, které trpí chudobou. V těchto zemích se Francie snaží využívat bilaterální i multilaterální nástroje, jež napomáhají plnit cíle rozvojové politiky. Souborem těchto cílů jsou i Rozvojové cíle tisíciletí, hospodářský rozvoj, principy dobrého vládnutí a právního státu či ochrana životního prostředí (France Diplomatie 2013f). V rámci Rozvojových cílů tisíciletí se Francie zaměřila na jejich plnění na bilaterální úrovni. Její oficiální rozvojová pomoc mezi lety 2008–2009 dosáhla

částky 15 800 mil. USD, díky čemuž se stala druhým největším dárce na světě (MAEE 2010: 3). Mezi lety 2013–2015 francouzská bilaterální pomoc napomohla 2,6 milionům dětem, které mají přístup ke vzdělání, 3,8 milionům lidí zajistila dostupnost pitné vody a podpořila rozvoj až 150 tisíc malých podniků. V roce 2015 se stala pátým největším donorem, když vynaložila 9 039 mil. USD na svou oficiální rozvojovou pomoc a 22 % z této částky šlo do nejméně rozvinutých zemí (Sustainable development 2016).

Příloha č. 4: Rozpočet na bilaterální pomoc Francie v mil. USD v letech 2000–2015

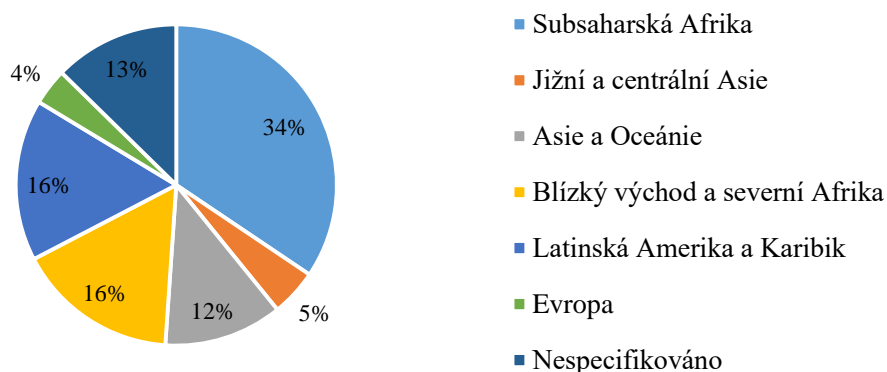

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2017b). *France's peer review history* (<http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/peer-review-france.htm>, 26. 2. 2017).

Francouzská bilaterální strategie rozvojové pomoci vychází ze tří hlavních úkolů a to z: 1) boje proti chudobě, 2) podpory hospodářského růstu a 3) zajištění dostupnosti globálních veřejných statků. Jako prioritní oblasti si Francie zvolila země subsaharské Afriky a státy na pokraji humanitární krize. Ačkoliv se podařilo dosáhnout několika úspěchů, chudoba a nerovnost napříč zeměmi a regiony přetrvává nadále. Dle Francie je nutné zajistit, aby byly výsledky dlouhodobější a udržitelné. Nejpomalejší pokrok byl zaznamenán v subsaharské Africe, a proto se Francie stále snaží v této oblasti působit a přizpůsobuje tomu značnou část své zahraniční politiky (MAEE 2010: 5). Navíc se francouzská vláda rozhodla vyčlenit polovinu státních grantů a 2/3 grantů AFD do zemí jako jsou: Benin, Burkina Faso, Burundi, Středoafriická republika, Čad, Komory, Demokratická republika Kongo,

Džibutsko, Ghana, Guinea, Madagaskar, Mali, Mauritanie, Niger, Senegal, Togo (France Diplomatie 2013f). Nejvíce prioritními oblastmi tak zůstávají subsaharská Afrika a země jižního a východního pobřeží Středozemního moře, kam Francie vyčleňuje až 85 % financí na rozvoj. V subsaharské Africe Francie působí ve všech různých odvětvích a používá zde celou řadu nástrojů (dary, rozpočtová pomoc, dotované i nedotované půjčky, kapitálové investice, záruky a další inovativní financování). V oblasti Středozemního moře se rozvojová politika zaměřuje na modernizaci výrobních zařízení, vytváření pracovních míst a na regionální a udržitelný rozvoj. Další působení Francie je v zemích, které postihla humanitární krize a vyžadují přijímání zvláštní pomoci. V těchto zemích dochází k podpoře lidského rozvoje, posílení právního státu a hospodářského rozvoje. V neposlední řadě Francie spolupracuje v zemích s rozvíjejícími se ekonomikami, jako jsou země Latinské Ameriky, Asie či Karibiku. Zde se snaží především podpořit ekonomický růst při současném snižování zátěže životního prostředí a hospodářské partnerství (OECD 2013b: 52).

Příloha č. 5: Francouzská bilaterální ODA (průměr 2014–2015)

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2015b). *Gross bilateral ODA, 2014–2015 average* (https://public.tableau.com/views/AidAtAGlance/DACmembers?:embed=y&:display_count=no?&:showVizHome=no#1, 26. 2. 2017).

V rámci OECD zaznamenala Francie největší úspěch v roce 2009, když se stala druhým největším přispěvatelem a dosáhla tak 0,46 % HNP (12,6 mld. USD). Od té doby francouzský podíl spíše klesá, jelikož Francie byla nucena přistoupit k rozpočtovým omezením, protože se zvýšil její rozpočtový deficit

(OECD 2016e). V roce 2012 se tak stala čtvrtým největším přispěvatelem a poskytovala 10 % celosvětové oficiální rozvojové pomoci navzdory tomu, že její ekonomika představovala pouze 4 % světového HDP. Mezinárodního cíle ODA dosáhnout 0,7 % hrubého národního produktu (HNP) do roku 2015 se nepodařilo naplnit, jelikož Francie dosáhla pouze 0,45 % HNP. Nicméně je stále nad celosvětovým průměrem, který činí 0,31 % HNP (France Diplomatie 2013f). V březnu v roce 2013 se konala Národní konference rozvoje a mezinárodní solidarity, na které francouzský prezident Hollande deklaroval, že Francie se bude i nadále snažit naplnit tento cíl, jakmile zaznamená hospodářský nárůst (France Diplomatie 2013f). Tohoto cíle by mělo být dosaženo v průběhu let 2015–2017. Dnes je Francie 11. největším donorem v rámci DAC, což představuje 0,37 % HNP (9 039 mil. USD) na oficiální rozvojovou pomoc a pátým největším poskytovatelem z hlediska objemu oficiální rozvojové pomoci (OECD 2016e).

Francouzská bilaterální ODA se skládá z pěti různých typů. Jedná se o: 1) financování projektů, což představuje 37 % bilaterální pomoci a hlavním vykonavatelem je AFD, která implementuje až 80 % těchto projektů, 2) technická pomoc, jež tvoří 16 % a poskytuje know-how v oblastech odborné přípravy a výzkumu, 3) oddlužení, které představuje 15 % a umožňuje rozvojovým zemím, aby tyto finanční prostředky využily pro své vlastní potřeby, 4) rozpočtová podpora, která tvoří 7 % a 5) zbylých 25 % se skládá z nejrůznějších finančních prostředků, které napomáhají rozvoji (humanitární a potravinová pomoc, podpora výzkumných ústavů, činnost nevládních organizací, přijímání uprchlíků apod.) (France Diplomatie 2013f). Navíc CICID zavedla pět sektorů koncentrace francouzské bilaterální rozvojové pomoci. Patří mezi ně vzdělání a odborná příprava, zdravotnictví, zemědělství a potravinová bezpečnost, udržitelný rozvoj a hospodářský růst. Vzdělání získává největší finanční podporu v rámci bilaterální ODA, kdy mezi lety 2010–2011 Francie poskytla 17 % (1,6 mld. USD) z celkového rozpočtu. V oblasti zdravotnictví je francouzská bilaterální podpora nižší a jedná se pouze o 2 % (1 mld. USD) z rozpočtu, jelikož je z větší části financováno multilaterálně. V oblasti zemědělství Francie poskytuje 4 % a na zajištění potravinové bezpečnosti pomáhá pak nejméně rozvinutým zemím

zejména v subsaharské Africe. Dále došlo k navýšení rozpočtu na podporu udržitelného rozvoje především díky činnosti AFD, která podpořila ekologický růst, a finanční podíl se zvýšil z 1 % na 4 % v rámci bilaterální ODA. Na hospodářský růst poté připadá 16 % z rozpočtu na bilaterální pomoc, kdy se tato částka ustálila od roku 2005 (OECD 2013b: 41–42).

3 AKTIVITY FRANCIE V SUBSAHARSKÉ AFRICE

Ekonomické a demografické výzvy v subsaharské Africe se staly pro francouzskou rozvojovou politiku nejdůležitějším motivem pro angažování se. Počet obyvatel subsaharské Afriky by se měl do roku 2050 zdvojnásobit, a proto je pro Francii prioritní zajistit potravinovou bezpečnost, lepší vybavenost měst, dostupnější infrastrukturu a dostatek pracovních míst, zejména pro miliony mladých lidí, kteří každý rok vstoupí na trh práce (AFD 2014: 20–24). V důsledku toho se francouzská rozvojová politika v oblasti subsaharské Afriky snaží vyřešit čtyři dlouhodobé problémy, které zahrnují: 1) podporu stability a míru, lidská práva, rovnost žen a mužů, 2) sociální spravedlnost a rozvoj lidských zdrojů, 3) podporu udržitelného rozvoje a 4) ochranu životního prostředí a globálních veřejných statků (Andrzejczak 2016: 95).

V rámci multilaterální pomoci se Francie soustředí na posilování činnosti Africké unie (AU), Africké rozvojové banky (AFDB), regionálních bank, subjektů propagujících ekonomickou integraci či dalších regionálních institucí. Dále se Francie zaměřuje na otázky související s migrací mezi Afrikou a Evropou, jejíž míra v posledních letech roste. Francie se tak v rámci mezinárodních organizací snaží zmírnit migrační toky a budovat partnerství s africkými zeměmi (MAEE 2011: 42).

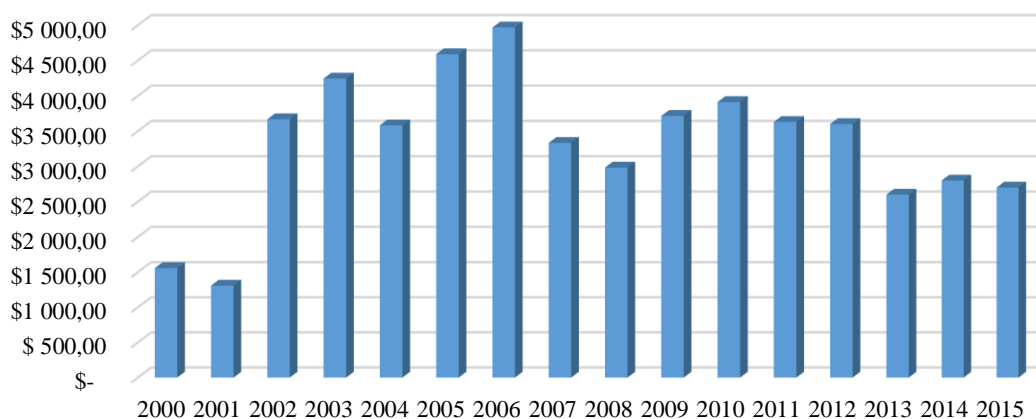
U bilaterální spolupráce se Francie v subsaharské Africe zaměřuje na podporu a poskytování zvýhodněných úvěrů, grantů, kapitálu, financování projektů, technickou pomoc či vědeckou a akademickou spolupráci. V zemích, které byly zasaženy dluhovou krizí, se snaží nalézt inovativní finanční řešení, jako jsou například úvěry, u nichž jsou splátky přizpůsobeny příjmům z vývozu. Navíc mezi lety 2011–2013 subsaharská Afrika obdržela více než 60 % z rozpočtu určeného na bilaterální rozvojovou pomoc. Francie je také v rámci zemí G8⁸ druhým největším bilaterální donorem v subsaharské Africe, hned za Spojenými státy americkými a v rámci Evropské unie si zachovává prvenství (MAEE 2012:

---

⁸ Skupina osmi (G8) je skupina ekonomicky nejvyspělejších států světa a patří mezi ně USA, Kanada, Japonsko, Německo, Francie, Itálie, Spojené království a Rusko (The Telegraph 2009).

41). Hlavním vykonavatelem francouzské bilaterální rozvojové pomoci je Francouzská rozvojová agentura (AFD), která působí v mnoha zemích subsaharské Afriky, což jí umožňuje monitorovat situaci a potřeby v konkrétních oblastech. V každém svém projektu se AFD snaží podporovat ekologický a sociálně udržitelný rozvoj v souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí a rovněž zvýrazňuje roli a úlohu žen zejména v nejhudších oblastech světa (AFD 2014: 20–21).

Příloha č. 6: Rozpočet francouzské bilaterální ODA do subsaharské Afriky v mil. USD v letech 2000–2015

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2017b). *France's peer review history* (<http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/peer-review-france.htm>, 26. 2. 2017).

V následující kapitole se budu věnovat projektům francouzské bilaterální rozvojové spolupráce, které vycházejí zejména z činnosti AFD. Jedná se o projekty, které byly uzavřené mezi rozvojovou zemí a Francií bez účasti mezinárodních institucí. Jako rozvojové země, se kterými Francie spolupracuje a ve kterých AFD působí, byly vybrány Kamerun, Pobřeží slonoviny a Senegal. Tyto tři země jsou bývalá koloniální území Francie, úředním jazykem je zde francouzština a dle OECD/DAC jsou jedny z největších recipientů francouzské bilaterální rozvojové pomoci (OECD/DAC 2016).

3.1 Francouzská rozvojová politika v Kamerunu

Kamerun je stát v centrální Africe o rozloze 475 650 km², jenž se rozprostírá od Guinejského zálivu po Čadské jezero. Nachází se na hranici severní, západní i střední Afriky, a jedná se tak o velice rozmanitou zemi, jež je často označována termínem „Afrika v miniatuře“. Počet obyvatel se pohybuje okolo 20 milionů a země disponuje značným potenciálem a zdroji surovin (energie, minerály, lesy, zemědělství a živočišné výrobky). Kamerun hraje důležitou obchodní roli v rámci centrální Afriky a v zóně Hospodářského a měnového společenství střední Afriky (CEMAC) tvoří zhruba polovinou HDP. Díky tomu má nejvíce diverzifikovanou ekonomiku v regionu (AFD 2013a: 2). I přes to, že Kamerun v posledních letech zaznamenává hospodářský růst, se jeho ekonomika v porovnání s vyspělými zeměmi vyznačuje nízkou úrovní.⁹ Nejdůležitějším cílem je proto snížení chudoby, která od roku 2001 stagnuje a pohybuje se okolo 40 %. V důsledku toho jsou Kamerunu odpouštěny dluhy jak na multilaterální, tak na bilaterální úrovni, díky čemuž usiluje o vstup do kategorie rozvíjejících se ekonomik do roku 2035. Tato výzva pro zemi znamená, že se snaží rozvíjet infrastrukturu a hospodářství, upevňovat svůj růst, snížit chudobu a dosáhnout udržitelného rozvoje (AFD 2013a: 2).

Pro splnění těchto rozvojových cílů si Kamerun zachovává privilegované partnerství s AFD a agentura zde působí již od roku 1960, když získal nezávislost. Nasvědčuje tomu také fakt, že sem směřuje značná finanční podpora ze strany AFD, jelikož získává většinu finančních prostředků, které jsou poskytovány pro oblast subsaharské Afriky (AFD 2013b). Mezi lety 2014–2015 se v průměru jednalo o částku 193,2 mil. USD (OECD/DAC 2015). Vztahy mezi Francií a Kamerunem mají dlouhodobou tradici a zahrnují bilaterální komunikaci i vzájemné návštěvy významných státníků obou zemí. Od roku 2011 je v čele země Paul Biya, jehož politická strana RDPC (*Rassemblement démocratique du Peuple Camerounais*) vyhrála parlamentní volby v září 2013 (143 poslanců ze 180).

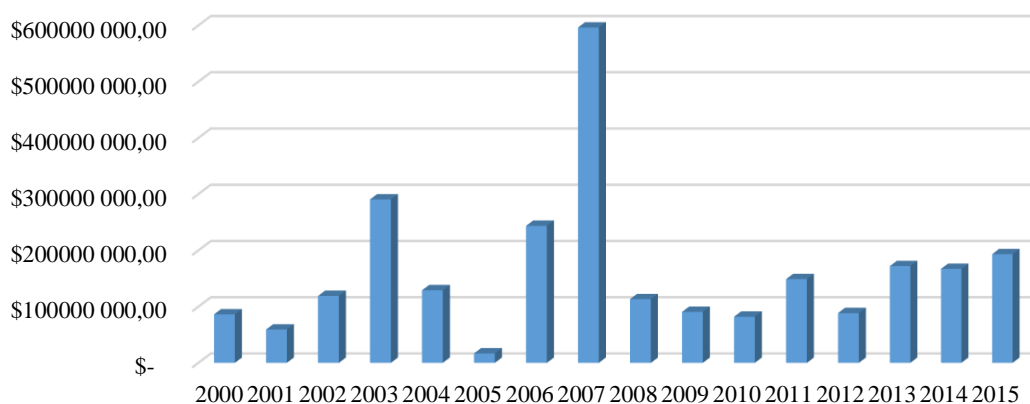
---

⁹ Růst HDP se pohybuje mezi 3–4 % za posledních pět let (AFD 2013a: 2).

Pro Kamerun je tak partnerství s Francií velmi důležité, jelikož se zde věnuje rozvojovým aktivitám (MEF 2016). Spolupráce mezi oběma zeměmi zahrnuje oblasti státní správy, zdravotnictví, vzdělání, infrastrukturu, rozvoj venkova, ochranu životního prostředí či podporu kultury. Nejvíce je však Kamerun významným obchodním partnerem Francie ve střední Africe, zejména pro dovoz tropického ovoce, hliníku, dřeva či oleje (France Diplomatie 2016b).

V roce 2014 byla Francie po Číně a Nigérii třetím největším dodavatelem v Kamerunu a jednalo se převážně o farmaceutické výrobky, potraviny, technologie a automobily. Francouzská přítomnost v Kamerunu je založena zejména na existenci 100 dceřiných společností, které se věnují těžbě ropy a zemního plynu, zpracování potravin, stavebnictví, dřevařskému průmyslu, telekomunikacím a logistice (France Diplomatie 2016b). AFD se v Kamerunu řídí dvěma finančními strategiemi, které zahrnují boj proti chudobě a podporu hospodářského růstu. Využívá celou škálu finančních nástrojů, nicméně jedním z nejdůležitějších je Smlouva o snížení dluhu a rozvoji (C2D). Francie v rámci této smlouvy vynaložila značnou iniciativu na odpouštění dluhů zemím, které jsou vysoce zadluženy. Tato smlouva umožňuje oběma státům vést dialog ohledně rozvojové politiky a součástí je i podpora a zaměření se na hospodářský růst a zaměstnanost. První C2D v Kamerunu byla podepsána 22. června v roce 2006 na dobu pěti let a jednalo se o částku 537,6 milionů EUR. Zároveň tato smlouva měla napomoci k plnění Rozvojových cílů tisíciletí a finance byly využity v pěti prioritních odvětvích: 1) základní vzdělání, 2) zdravotnictví, 3) zemědělství a rozvoj venkova, 4) ochrana životního prostředí a 5) rozvoj infrastruktury. Druhá C2D pak byla podepsána 1. července v roce 2011 a zahrnovala částku 326 milionů EUR. Smlouva se zaměřila zejména na podporu zemědělství, odborné přípravy a na rozvoj venkova a měst (AFD 2013c). Další nástroje, které AFD Group využívá, zahrnují: úvěry veřejných a soukromých podniků, kapitálové investice, granty pro sdružení od nevládních organizací, bankovní záruky, podporu mikro-finančních institucí a účastní se také multilaterálních programů, které zahrnují činnosti SB či AFDB (AFD 2013a: 3).

Příloha č. 7: Rozpočet francouzské bilaterální ODA v Kamerunu v mil. USD v letech 2000–2015

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze WBG (2016a). *Net bilateral aid flows from DAC donors, France (current US\$)* (<http://data.worldbank.org/indicator/DC.DAC.FRAL.CD?end=2014&start=2000>, 7. 3. 2017).

Mezi hlavní projekty, na které se AFD v Kamerunu zaměřila, patří rozvoj hydroenergetického potenciálu a dostupnost vody, usnadnění investic podniků, podpora zdravotnických služeb, zajištění trvale udržitelného rozvoje, ochrana lesů či dostupnost vzdělání a odborné přípravy. V rámci hydroenergetického rozvoje se jedná o vodní projekt Lom Pangar, jenž si klade za cíl zvýšit regulovaný průtok řeky Sanaga, čímž by v oblasti západního Kamerunu zajistil téměř 2 500 domácnostem přístup k elektřině. Celkové náklady na stavbu v roce 2013 zahrnovaly 457 mil. EUR, z čehož AFD poskytla 60 milionů. Projekt by měl být dokončen na konci roku 2018. Spolufinancování AFD zahrnuje projekty a programy, které se týkají podpory environmentální udržitelnosti, jelikož díky projektu Lom Pangar budou nahrazeny tepelné zdroje za vodní energii, která napomůže ke snížení uhlíkových emisí (AFD 2013a: 3).

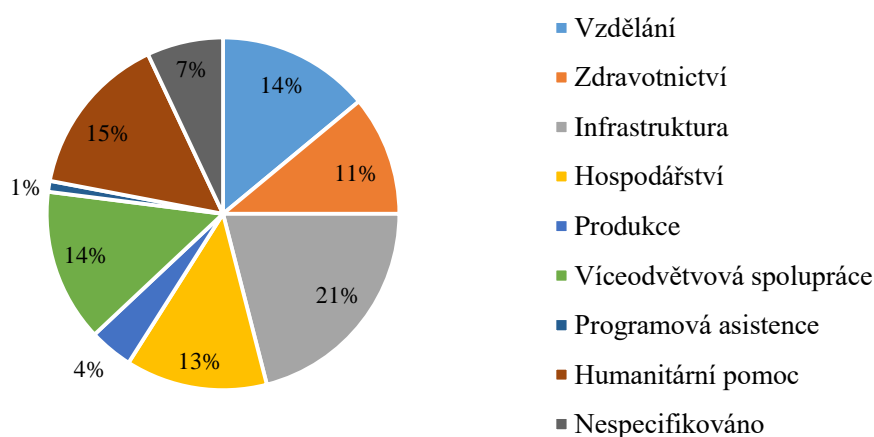
Další podpora se týká soukromého sektoru, který je hnacím motorem růstu, neboť podporuje zaměstnanost, ekonomický vývoj a výnosy pro stát. Jeho účinnost je rozhodující pro další odvětví a rovněž doplňuje veřejné politiky tím, že poskytuje základní služby. Stává se čím dál tím více důležitější pro environmentální, sociální a veřejnou správu. AFD tak v Kamerunu podporuje soukromý sektor již několik desetiletí po boku své dceřiné společnosti Proparco

(AFD 2013a: 4). AFD a Proparco v Kamerunu nabízí širokou škálu finančních nástrojů, jež jsou přizpůsobeny potřebám podniků bez ohledu na jejich velikost. Zahrnují vlastní kapitál, dlouhodobé úvěry, úvěrové linky, záruční nástroje a rizikový kapitál. Nejvíce se zaměřují na podporu bankovníctví a pojišťovnictví, financování malých a středně velkých firem či usnadnění přístupu k investičním úvěrům pro kamerunské podniky. Od roku 2001 více než 800 malých a středně velkých firem bylo financováno s částkou okolo 78 mil. EUR, přičemž Proparco podporuje pět projektů o celkovém portfoliu 49,2 mil. EUR. Mezi tyto projekty patří financování CAMRAIL (6,5 mil. EUR), AES SONEL (30 mil. EUR), KPDC (10 mil. EUR), SOCAPALM (2,3 mil. EUR) a ALIOS FINANCE (460 000 EUR) (AFD 2013a: 4).

V oblasti zdravotnictví se od roku 1990 zdravotní stav populace v Kamerunu spíše zhoršuje. Průměrná délka života se mezi lety 1991–2004 snížila o osm let, kojenecká úmrtnost se zvýšila o 20 % a počet úmrtí žen na 100 000 porodů se zvýšil ze 430 v roce 1991 na 669 v roce 2004. V důsledku toho se AFD mezi lety 2000–2015 zaměřila na snížení dětské úmrtnosti, na zlepšení zdraví matek a na boj proti HIV/AIDS v souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí. Tato opatření se stala součástí projektu, který se zaměřil na snížení úmrtnosti dětí a matek. První část projektu se týkala dostupnosti zdravotní péče a bylo zde vybudováno 46 zdravotnických zařízení, včetně čtyř krajských nemocnic, čtyř okresních nemocnic a 34 zdravotnických integrovaných středisek. Druhá část projektu se věnovala vybavenosti zdravotnických středisek ve všech okresech s ohledem na reprodukční a dětská oddělení. Projekt tak přispěl k zařízení více než 20 okresních nemocnic a 200 zdravotnických středisek v zemi (AFD 2013d). Dále se AFD zaměřuje na podporu udržitelného rozvoje, lesů a biodiverzity, jelikož až 43 % povrchu Kamerunu je pokryto lesy. Z tohoto důvodu má odvětví lesnictví pro Kamerun značný význam, jelikož představuje až 6 % HDP a zajišťuje až 13 000 pracovních míst. AFD zde přispívá částkou 4,5 mil. EUR zejména k rozvoji lesů, snaží se zabránit pytláctví, nezákonné těžbě dřeva, podporuje ochranu biologické rozmanitosti a ochranu přírodního dědictví (AFD 2013a: 4).

V oblasti vzdělání na tom Kamerun v poměru s ostatními zeměmi není tak špatně. V roce 2000 zde došlo ke zrušení školného a díky tomu je obyvatelstvo v Kamerunu jednou z nejvzdělanějších zemí v subsaharské Africe (AFD 2013d). Míra gramotnosti u obyvatel starších 15 let se od roku 2015 pohybuje okolo 75 % (WBG 2016b). Nicméně jsou zde rozdílné přístupy v poskytování vzdělání, což znamená nepoměr učitelů a státních škol, na úkor východních a severních regionů v zemi. Základní vzdělání v průměru dokončí 73 % žáků, ačkoliv na severu země se jedná pouze o 42,5 % (AFD 2013d). Francie se tak zaměřuje na snížení této nerovnosti v poskytování vzdělání a zároveň vyčleňuje až 90 mil. EUR na jeho podporu, jelikož dobře fungující vzdělávací systém má dopad i na další oblasti. Na odbornou přípravu poté připadá 15 mil. EUR (AFD 2013d). Strategie, jež se zaměřuje na snížení nerovnosti v poskytování vzdělání, byla v Kamerunu vytvořena v roce 2006 a hlavním cílem je, aby primární vzdělání bylo dostupné pro všechny bez rozdílu a aby došlo k většímu rozvoji středního a vyššího vzdělání v souladu s poptávkou po zaměstnání. Na tuto iniciativu bylo vyčleněno 40 mil. EUR z financí AFD (AFD 2013d).

Příloha č. 8: Bilaterální ODA dle sektoru v Kamerunu (průměr 2014–2015)

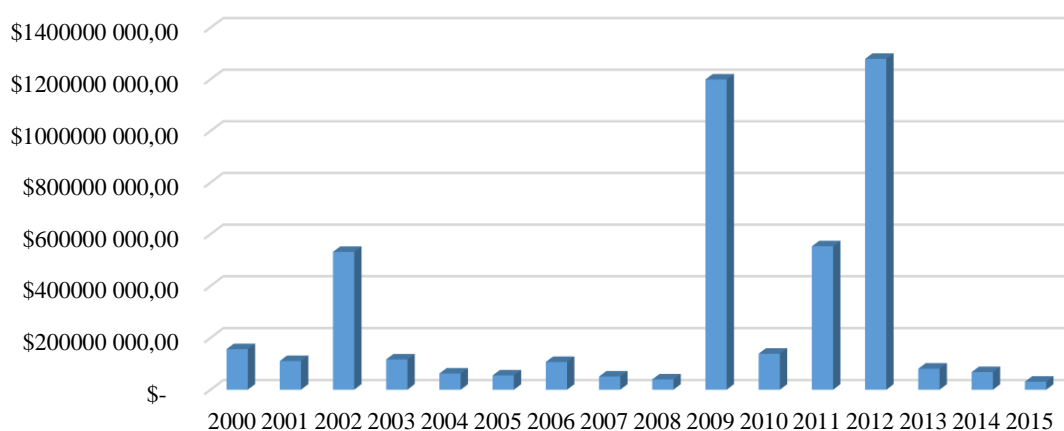
Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2015c). *Bilateral ODA by Sector for Cameroon, 2014-15* average
https://public.tableau.com/views/OECDDACAidataglancebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 7. 3. 2017).

3.2 Francouzská rozvojová politika v Pobřeží slonoviny

Pobřeží slonoviny, jakožto bývala francouzská kolonie, získalo nezávislost 7. srpna roku 1960. Od té doby zemí zmítaly otřesy plné pokusů o převrat a občanských válek. Až po volbách v říjnu v roce 2010 se situace uklidnila. Francie v souladu s postoji Organizace spojených národů, africkými organizacemi a mezinárodního společenství uznala Alassana Ouattara jako legitimního prezidenta. Od té doby došlo k obnovení vazeb mezi Francií a Pobřežím slonoviny, což potvrdila také státní návštěva prezidenta Outtara v roce 2012. Pobřeží slonoviny se nachází v západní Africe s rozlohou 322 463 km² a s populací okolo 22 milionů obyvatel (France Diplomatie 2017c). Oblast zemědělství zde tvoří až 28 % HDP a země je prvním světovým producentem kakaa na světě s podílem více než 35 % na trhu. Mezi další zemědělské produkty, které jsou důležité pro vývoz, patří: kešu oříšky, bavlna, káva, palmový olej, banány či ananas. Sekundární sektor představuje 25 % HDP a dominují zde ropné rafinerie, stavebnictví a potravinářský průmysl. Terciární sektor vytváří 47 % HDP a zaměřuje se zejména na bankovníctví a na informační a komunikační technologie. Pobřeží slonoviny od krize z roku 2011 zaznamenává spíše nárůst HDP, nicméně za hlavní problém, se kterým se potýká, lze označit chudobu, která dramaticky vzrostla z 10 % v roce 1985 na 43 % v roce 2008. Země tak usiluje o snížení chudoby, čelí demografickým výzvám a snaží se diverzifikovat hospodářství (France Diplomatie 2017c). K tomu jí napomáhá AFD, která se zde poprvé objevila již v roce 1954. Ke znovuotevření agentury došlo až v roce 2008 a její sídlo se nachází v Abidjanu. AFD se v Pobřeží slonoviny zaměřuje nejvíce na financování a podporu soukromého sektoru a na rozvoj lidských zdrojů (AFD 2013e: 2). Francie zde podporuje zejména projekty, které zapadají do priorit dle Národního rozvojového plánu Pobřeží slonoviny, jenž byl přijat v roce 2012 (AFD 2015c).

Příloha č. 9: Rozpočet francouzské bilaterální ODA v Pobřeží slonoviny v mil. USD v letech 2000–2015

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze WBG (2016a). *Net bilateral aid flows from DAC donors, France (current US\$)* (<http://data.worldbank.org/indicator/DC.DAC.FRAL.CD?end=2014&start=2000>, 7. 3. 2017).

Na základě tohoto plánu a urovnání vzájemných vztahů se Pobřeží slonoviny stalo třetím největším obchodním partnerem Francie v rámci subsaharské Afriky. V roce 2015 obchod mezi těmito dvěma zeměmi vzrostl celkově o 10,8 %, přičemž francouzský vývoz do země činil 1,02 miliardy EUR a zahrnoval zejména technologie, elektroniku, zemědělské výrobky, potravinářské produkty či farmaceutické přípravky, oproti tomu dovoz do Francie dosáhl částky 772 milionů EUR a spočíval hlavně v dovozu zemědělských produktů, zejména kaka a kávy. Hlavní aktivita Francie se projevuje působením dceřiných společností, které zde zaměstnávají téměř 40 000 lidí, a dále zde působí malé a středně velké podniky, které se řídí místními zákony (France Diplomatie 2017d). Francie je hlavním bilaterálním donorem Pobřeží slonoviny, jelikož v červenci v roce 2012 podepsala dvoustrannou dohodu, která stanovila odpis komerčního dluhu ve výši 913 mil. EUR a doplňkového dluhu, ve výši 2,9 mld. EUR prostřednictvím Smlouvy o snížení dluhu a rozvoji (C2D). Účelem této smlouvy je financování základních rozvojových programů. V praxi to znamená, že splácení dluhu se do země vrátí prostřednictvím financování projektů, které mají zemi pomoci (AFD 2015c).

První C2D byla uzavřena mezi lety 2012–2015 a jednalo se o částku 630 mil. EUR. Prostředky byly rozděleny do šesti hlavních odvětví, zahrnujících: 1) dopravní infrastrukturu (153 mil. EUR), 2) vzdělání a zaměstnanost (93 mil. EUR), 3) dostupnost pitné i užitkové vody (86 mil. EUR), 4) zdravotnictví (76,5 mil. EUR), 5) zemědělství, rozvoj venkova a biodiverzity (79 mil. EUR) a 6) justici (23 mil. EUR). Tato smlouva umožnila 580 000 lidem přístup k pitné vodě a zajistila až 2000 pracovních míst pro mladé lidi (France Diplomatie 2017d). Druhá C2D ve výši 1125 mil. EUR byla podepsána v roce 2014 a bude platit až do roku 2020. Jelikož se předchozí smlouva ukázala jako účinná i druhá C2D se věnuje stejným sektorům (AFD 2015c). Jedná se o rozvoj měst, decentralizaci, dostupnost pitné i užitkové vody (195 mil. EUR), vzdělání, odbornou přípravu a zaměstnanost (191 mil. EUR), dopravní infrastrukturu (191 mil. EUR), zemědělství, rozvoj venkova a biodiverzitu (122 mil. EUR), zdravotnictví a sociální péči (68 mil. EUR) a justici (62 mil. EUR) (France Diplomatie 2017d). Francouzská rozvojová agentura se snaží financovat a podporovat soukromý sektor včetně malých a středně velkých podniků a od roku 2008 zde působí i její dceřiná společnost Proparco, která financovala desítky projektů v odvětví pojišťovnictví (NSIA), bankovníctví (BICICI, BOA, Ecobank Group, skupina Oragroup) či energetické infrastruktury (CIPREL, AZITO) (AFD 2015c).

Projekty, na které se AFD zaměřuje nejvíce v rámci druhé smlouvy C2D, se týkají vzdělání a odborné přípravy, zaměstnanosti, zemědělství, přístupu k pitné vodě a zdravotnictví. V rámci vzdělání se jedná o program DEFI II (*Programme d'éducation, de formation et d'insertion des jeunes*), který se snaží zajistit dostupné vzdělání pro všechny, jelikož až 53 % obyvatel nad 15 let je negramotných. Přibližně 70 % z této věkové skupiny navštěvuje základní školu (46 % ji většinou dokončí), 15 % střední školu a 34 % vysokou školu. Pro technická a odborná vzdělání zde není dostatečné vybavení a počet míst je omezen na 78 000 studentů. Vzdělávací projekt DEFI II je tak zaměřen na tři složky, zahrnující: budování vysokých škol, podporu a zlepšení kvality poskytovaného vzdělání prostřednictvím vydávání učebnic a podporu reforem vzdělávacího systému. V rámci projektu, který byl schválen 18. listopadu v roce 2015, má dojít

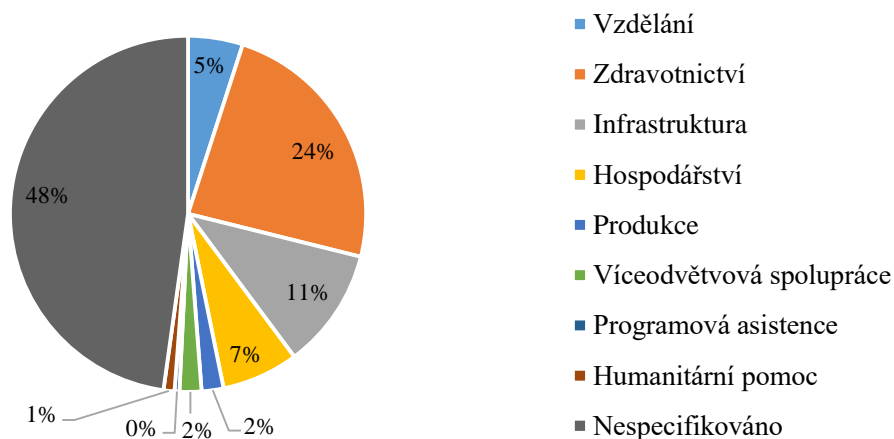
ke zlepšení kvality v poskytování vzdělání, k zaměření se na trh práce, k rozvoji lidských zdrojů a k posilování role ministerstev, jež mají na starosti oblasti vzdělání a odborné přípravy. Na tento projekt byl poskytnut grant ve výši 193 mil. EUR (AFD 2017b).

Další projekt se týká zaměstnanosti mládeže, která je pro vládu v Pobřeží slonoviny jednou z priorit a stojí na třech pilířích: rozvoj podnikání, školení zaměstnanců pro zvýšení produktivity práce a efektivní správa zaměstnanosti. Projekt je realizován prostřednictvím Úřadu pro koordinaci programu zaměstnanosti a je zaměřen na tři složky: 1) zvýšení zaměstnanosti mladých lidí, což zahrnuje podporu otevření občanských servisních středisek pro zaměstnanost a rozvoj, podporu veřejných prací, školení a integrace mladých lidí prostřednictvím praxe a rekvalifikačních programů a rozvoj podnikání, 2) podpora státní politiky zaměstnanosti a 3) činnost nevládních organizací a soukromých firem pro vzdělávací aktivity. Na tento projekt byla vyčleněna částka 33 mil. EUR (AFD 2017b).

V oblasti zemědělství je Pobřeží slonoviny nepochybně významný producent, nicméně čerpání přírodních zdrojů má negativní vliv na lesní porost, jehož plocha se zmenšila z 34 % na necelých 14 % mezi lety 1960–2010. Navíc produkce kakaa zaujímala 19 % rozlohy lesů v roce 1997, přičemž nyní se jedná až o 40 % a pěstování je doprovázeno mnoha nelegálními aktivitami. Proto zde byl implementován program na zajištění trvale udržitelného rozvoje v oblasti zemědělství, který se skládá ze tří složek, z nichž každá přispívá k dosažení jiného cíle. První složka se týká ekonomické udržitelnosti a snaží se o obnovu tří závlahových systémů v oblasti Korhoga, ve které má být ochráněno přibližně 1420 hektarů půdy pro pěstování rýže, kukuřice a zeleniny. Druhá složka si klade za cíl zajistit veřejné i soukromé inovativní nástroje pro zachování a ochranu přírodních zdrojů. Třetí složka se zaměřuje na vznik systému pro kontrolu zdravotní nezávadnosti potravin prostřednictvím zdravotní agentury, což má vést k vyšší kvalitě dostupných potravin. Projekt byl schválený 29. října v roce 2015 a byl na něj vynaložen grant ve výši 77 mil. EUR (AFD 2017b).

V oblasti dostupnosti pitné vody byl schválen program s částkou 30,5 mil. EUR 23. prosince v roce 2015. Cílem tohoto programu je zlepšení kontinuity a kvality městského vodního hospodářství a zajištění až 680 000 lidí přístup k pitné vodě. Dále rozvoj přístupu k vodní síti až pro 280 000 lidí a ochrana vodních zdrojů prostřednictvím monitorování podzemní vody v Abidjanu (AFD 2017b). Poslední oblastí, které se AFD věnuje přednostně, je zdravotnictví. V souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí se zde snaží zvýšit kvalitu v poskytování zdravotnických služeb, posílit boj proti infekčním nemocem a zlepšit zdraví matek a dětí. V souladu s těmito cíli byl 28. ledna v roce 2016 s částkou 68 mil. EUR přijat projekt, který se zaměřuje na zlepšení zdraví populace, snížení mateřské i dětské úmrtnosti, zajištění přístupu ke kvalitní zdravotní péči, zlepšení farmaceutického systému prostřednictvím posílení dodavatelského řetězce léčiv a zajištění lepší distribuce léků (AFD 2017b).

Příloha č. 10: Bilaterální ODA dle sektoru v Pobřeží slonoviny (průměr 2014–2015)

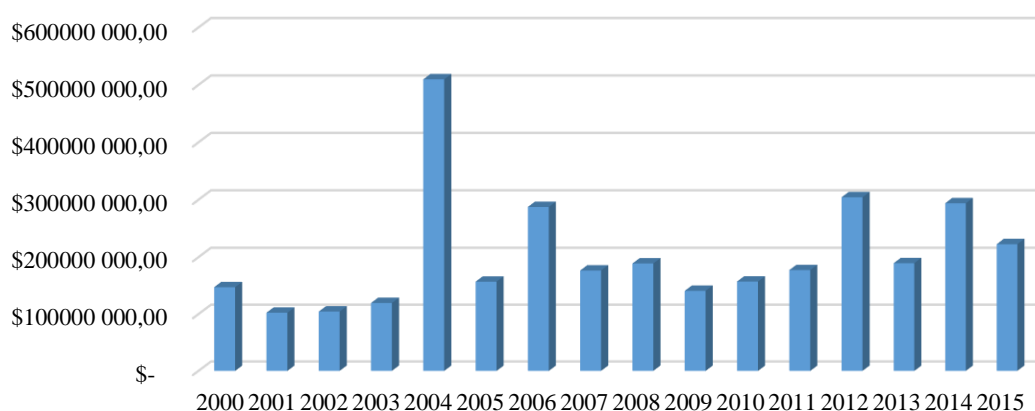
Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2015d). *Bilateral ODA by Sector for Côte d'Ivoire, 2014-15* average

(https://public.tableau.com/views/OECDDACIdataglanacebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 8. 3. 2017).

3.3 Francouzská rozvojová politika v Senegalu

Senegal, jenž získal nezávislost v roce 1960, se nachází v západní Africe a na jeho 196 772 km² žije přibližně 14 mil. obyvatel. Senegal se těší výhodné zeměpisné poloze, jelikož leží v blízkosti hlavních evropských a amerických obchodních tras (AFD 2012: 2). V roce 2013 měl Senegal hned za Pobřežím slonoviny druhé nejvyšší HDP v rámci frankofonní západní Afriky (14,4 mld. USD), a to i přes to, že je země poznamenána chudobou a více než polovina obyvatel zde žije za méně než 2 USD na den. Téměř polovina obyvatelstva je zaměstnána především v primárním sektoru, který tvoří 15 % HDP. Úřady v Senegalu chtějí zvýšit zemědělskou produkci podél řeky Senegal, což má vést k pěstování cukrové třtiny, rýže a dalších plodin důležitých jak pro domácí spotřebu, tak pro vývoz. Sekundární sektor zde představuje 21 % HDP a je založen především na těžbě zlata, fosfátů, cementu, stavebnictví a potravinářském průmyslu. Terciární sektor pak tvoří 64 % HDP a dominují v něm telekomunikace a cestovní ruch (France Diplomatie 2016c). Nejdůležitějším rokem byl pro Senegal rok 2012, který se nesl v duchu prezidentských a parlamentních voleb. Do čela země byl zvolen prezident Macky Sall, který se rozhodl zemi vést k hospodářskému růstu. Nicméně Senegal čelí strukturálním omezením, jež brání zemi v rozvoji. Jedná se o málo diverzifikovanou ekonomiku, přírodní bohatství je také nedostačující, špatnou infrastrukturu, málo atraktivní podnikatelské prostředí a většina průmyslu je soustředěna v centru Dakaru (AFD 2012: 2). Všechny tyto problémy se AFD snaží řešit prostřednictvím přímého působení v terénu, v němž pracuje již od roku 1946. Regionální pobočka AFD je zastoupena v Dakaru a vztahuje se i na další oblasti jako jsou Kapverdské ostrovy, Gambie či Guinea-Bissau. AFD zde podporuje zejména udržitelný rozvoj ve smyslu zlepšení hospodářské konkurenceschopnosti, zaměstnanosti mladých lidí, přístupu k veřejným statkům či ochrany životního prostředí (AFD 2016b). Mezi hlavní sektory AFD v Senegalu patří: podpora základního vzdělání a odborné přípravy, rozvoj infrastruktury, měst a venkova a ochrana životního prostředí (AFD 2012: 2).

Příloha č. 11: Rozpočet francouzské bilaterální ODA v Senegal v mil. USD v letech 2000–2015

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze WBG (2016a). *Net bilateral aid flows from DAC donors, France (current US\$)* (<http://data.worldbank.org/indicator/DC.DAC.FRAL.CD?end=2014&start=2000>, 7. 3. 2017).

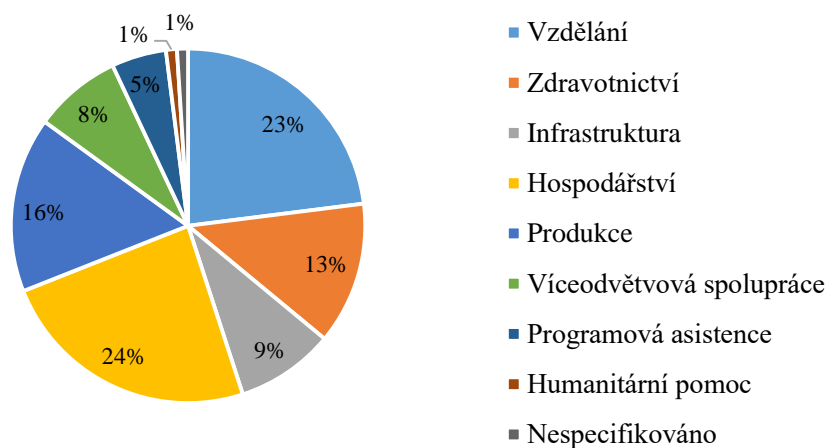
Senegal je jedním z hlavních partnerů Francie v subsaharské Africe a po Nigérii a Pobřeží slonoviny třetí zemí v rámci obchodní spolupráce v západní Africe. Francie je pro Senegal důležitý donor a obchod mezi oběma zeměmi představoval 853 mil. EUR v roce 2015. Francouzský vývoz do země je zaměřen především na domácí spotřebiče, průmyslové a zemědělské stroje a materiály používané v dopravě. Francouzský prodej do Senegal je vysoce koncentrovaný a týká se: obilovin (14 %), výrobků potravinářského průmyslu (11 %), strojů (25 %), léků (11 %) a pohonných hmot (6 %). Dovoz zboží ze Senegal do Francie je spíše omezený a jedná se především o zemědělské produkty a rybolov (France Diplomatie 2016d). Mimo ekonomické vztahy Senegal patří do skupiny 16 prioritních zemí, které nejvíce trpí chudobou v subsaharské Africe a kterým Francie poskytuje rozvojovou pomoc. Poslední dokument o rámcovém partnerství byl podepsán v roce 2013 s platností do roku 2017 a stanovuje podmínky bilaterální spolupráce mezi oběma zeměmi. Dokument obsahuje tři základní oblasti, na které je rozvojová pomoc zaměřená. Jedná se o udržitelný rozvoj (zemědělství, životní prostředí, dostupnost vody, hygiena), demokratická správa (právní stát, decentralizace, obrana, lidská práva, občanská společnost) a rozvoj lidských zdrojů (školy a zdravotnictví) (France Diplomatie 2016d).

Jak již bylo zmíněno, většina projektů je v zemi realizována prostřednictvím AFD, která od roku 2000 poskytla Senegalů okolo 1,2 mld. EUR ve všech sektorech. V období mezi lety 2008–2014 se průměrný roční závazek pohyboval okolo 152 mil. EUR a v roce 2015 to byla částka 150 mil. EUR. Projekty se zaměřují zejména na podporu lidského rozvoje (základní vzdělání, odborná příprava, zdravotnictví), rozvoj měst a financování městské infrastruktury, udržitelný rozvoj a soukromý sektor (France Diplomatie 2016d). V oblasti vzdělání se francouzská vláda zavázala od roku 2001 k rozvoji vzdělávacího systému a posílení veřejného i soukromého sektoru. Cílem senegalské vlády je vybudovat 300 000 pracovních míst do roku 2020 v prioritních odvětvích. K tomu má napomoci program AFD pro odborné vzdělání a zaměstnanost, jenž se zaměřuje na modernizaci školního prostředí, výstavbu školicích středisek v hospodářských odvětvích, vytváření krátkodobých kurzů a zajištění genderové rovnosti, aby i ženy a dívky měly rovný přístup ke vzdělání. Tento projekt byl schválen 7. července 2015 na dobu čtyř let s částkou 12 mil. EUR (AFD nedatováno). Rozvoji lidských zdrojů se věnuje projekt, jenž se v Senegalů zaměřil na lepší profesní začlenění mladých lidí, jelikož každý rok vstoupí na trh práce na 100 000 obyvatel. Cílem projektu, který byl schválen 3. února v roce 2005 s částkou 12 mil. EUR, je vytvořit specializovaná střediska pro poskytování vzdělání v oblastech zemědělství, logistiky, stavebnictví, energetiky a automechaniky (AFD nedatováno).

Projekty na vybudování lepší infrastruktury zahrnují rozvoj měst, budování silnic a dálnic a také dostupnost elektřiny. Na tuto iniciativu bylo vynaloženo 60 mil. EUR a od roku 2011 zde došlo ke zlepšení dodávek elektřiny (AFD 2012: 3). Další projekt se zaměřuje na město Pikine nedaleko Dakaru, jež je často sužováno záplavami. Není zde vybudována efektivní kanalizace a přítomnost stojaté vody podněcuje vývoj onemocnění. Projekt si klade za cíl snížit dopad dešťových záplav prostřednictvím výstavby kanalizace, čističky odpadních vod a sběrných vodních sítí. Na projekt bylo vynaloženo 50 mil. EUR a schválen byl 2. prosince v roce 2015 na dobu šesti let (AFD nedatováno). Poslední projekt, jenž zmíním, se týká veřejného osvětlení v Dakaru. AFD v roce 2008 poskytla 10 mil. EUR na

vybudování veřejného osvětlení ve městě. První fáze práce zahrnovala 3 mil. EUR a došlo k nainstalování 1000 solárních světel, které zlepšily viditelnost bez spotřeby elektrické energie. Tento projekt byl ukončen v roce 2012 a díky jeho úspěšnosti došlo k obnovení v roce 2013, kdy bylo nainstalováno více než 10 000 solárních osvětlení ve většině čtvrtí hlavního města (AFD 2012: 4).

Příloha č. 12: Bilaterální ODA dle sektoru v Senegalu (průměr 2014–2015)

Zdroj: vlastní zpracování s využitím databáze OECD (2015e). *Bilateral ODA by Sector for Senegal, 2014-15 average* (https://public.tableau.com/views/OECD DACAidataglancebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 8. 3. 2017).

ZÁVĚR

Objem prostředků na rozvojovou spolupráci v posledních letech neustále roste a rozvinuté státy se snaží brát rozvojové země jako rovnocenné partnery, a oprostit se tak od dob kolonialismu. Této změny si můžeme povšimnout i u Francie, která je jedním z nejvýznamnějších poskytovatelů rozvojové pomoci. Práce se proto zaměřila na oficiální rozvojovou pomoc, která je součástí francouzské zahraniční politiky a na Rozvojové cíle tisíciletí, které se Francie snaží ve své rozvojové politice prosazovat.

Cílem bylo ověřit, zda Francie plní závazky vůči zemím subsaharské Afriky, které vyplývají z jejího členství v OSN, a zaměřit se na orgány a instituce, jež se zabývají poskytováním francouzské rozvojové pomoci.

V první kapitole teoretické části práce byla představena rozvojová pomoc, jež byla rozdělena do několika kategorií, na základě kterých ji lze zkoumat. Následoval historický vývoj rozvojové spolupráce, jenž zahrnoval čtyři hlavní etapy, přičemž se pozornost zaměřila zejména na osm Rozvojových cílů tisíciletí, které byly přijaty na summitu v New Yorku v roce 2000 a které měly být naplněny do roku 2015. Jednotlivé cíle byly popsány a zhodnoceny, kdy nejvíce úspěchů na globální úrovni bylo zaznamenáno u těchto cílů: snížení extrémní chudoby, zlepšení zdraví matek, snížení úmrtnosti dětí a zpřístupnění základního vzdělání pro všechny.

Ve druhé kapitole jsem se věnovala francouzské rozvojové politice, která se zaměřuje na čtyři prioritní témata: 1) prosazování míru, stability, lidských práv a rovnosti žen s muži, 2) rovnost, sociální spravedlnost a lidský rozvoj, 3) udržitelný a hospodářský rozvoj a 4) ochranu životního prostředí a globálních veřejných statků (France Diplomatie 2013b). Tyto čtyři pilíře se Francie snaží ve své rozvojové politice prosazovat a přizpůsobuje tomu svou činnost v partnerských zemích. Dále je rozvojová spolupráce Francie ovlivněna zejména členstvím v organizacích, jako jsou OECD a OSN. U organizace OECD je nejdůležitější Výbor pro rozvojovou pomoc, v rámci něhož se Francie řídí

doporučeními pro dosažení větší úspěšnosti v poskytování rozvojové pomoci. U členství v OSN je to pak zejména podpora Rozvojových cílů tisíciletí a podpora činnosti jednotlivých programů a fondů. Francouzská rozvojová politika se dlouhodobě zaměřuje na čtyři prioritní regiony, mezi které řadíme: státy na pobřeží Středozemního moře, státy na pokraji humanitární krize, státy s rozvíjejícími se ekonomikami a státy v subsaharské Africe. Právě v subsaharské Africe se Francie zaměřuje na 16 nejchudších zemí, které se pro ni staly nejdůležitějšími příjemci její rozvojové pomoci. Díky členství ve výše popsáných organizacích se Francie snaží v těchto oblastech působit v souladu s cíli a závazky, jež přijala.

Následně byl představen institucionální rámec francouzské rozvojové politiky, jenž je důležitou součástí její samotné realizace. Za nejvýznamnější francouzské organizace zabývající se rozvojem lze označit Francouzskou rozvojovou agenturu, která poskytuje pomoc již přes 75 let. Činnost AFD spočívá zejména v rozdělování financí formou dotací a poskytováním bezúročných půjček z rozvojových fondů AFD. Agentura je provozovatelem francouzské bilaterální rozvojové spolupráce a zajišťuje implementaci projektů do partnerských zemí. Jako další vlivné francouzské organizace zabývající se rozvojem byly představeny: Meziministerský výbor pro mezinárodní spolupráci a rozvoj, Generální ředitelství pro globalizaci, rozvoj a partnerství, Generální ředitelství státní pokladny, Rada CAP, Národní komise pro decentralizovanou spolupráci a Delegation pro zahraniční činnosti v rámci oblasti správních celků. Dále na základě toho, zda Francie působí v mezinárodních organizacích, či zda poskytuje pomoc sama, dělíme její rozvojovou spolupráci na multilaterální a bilaterální. Uvedeny byly oba typy spolupráce, přičemž se větší pozornost zaměřila na bilaterální složku francouzské rozvojové pomoci, jelikož u multilaterální spolupráce bylo těžké určit přesnou alokaci francouzských prostředků.

U multilaterální spolupráce se ukázalo, že nejdůležitějšími institucemi, ve kterých je Francie členem a poskytuje rozvojovou pomoc, jsou Evropská unie, OSN a skupina Světové banky. U bilaterální spolupráce pak byla potvrzena priorita v poskytování rozvojové pomoci pro oblast subsaharské Afriky, kam je vyčleněna

více jak polovina rozpočtu určeného na rozvojovou pomoc. Na základě prostudování francouzské rozvojové politiky lze říci, že její působení na bilaterální úrovni probíhá v souladu s jejím multilaterálním působením v rámci mezinárodních organizací, čímž by nemělo docházet k roztržitosti francouzské rozvojové politiky.

V empirické části jsem se zaměřila na poskytování francouzské rozvojové pomoci pro oblast subsaharské Afriky. Aktivní působení Francie jsem ukázala na třech konkrétních příkladech. Jednalo se o Kamerun, Pobřeží slonoviny a Senegal. Všechny tyto tři země jsou bývalá koloniální území Francie a mimo jiné je pojí i společný jazyk, kterým je zde francouzština. Podpora od Francie se těmto zemím dostává zejména díky financím a projektům, jež jsou implementovány na základě činnosti AFD. Do všech tří zemí navíc putuje celá řada francouzských výrobků s vysokou přidanou hodnotou, zatímco ze subsaharské Afriky se dovoz do Francie týká jen primárních komodit.

Dále bylo zjištěno, že tyto země jsou dlouhodobými příjemci rozvojové pomoci Francie, kdy pro Kamerun a Pobřeží slonoviny se stala klíčová Smlouva o snížení dluhu a rozvoji (C2D), pomoci níž je v zemích podporována a financována celá řada programů a projektů. U Senegalu se ukázalo, že patří do skupiny 16 nejchudších zemí subsaharské Afriky a stal se pro něj důležitý dokument o rámcovém partnerství s Francií uzavřený v roce 2013. Dokument stanovuje podmínky bilaterální spolupráce a zaměřuje se na tři oblasti, které mají být podporovány. Jedná se o udržitelný rozvoj, demokratickou správu a rozvoj lidských zdrojů.

Zároveň byly v práci položeny tyto výzkumné otázky: Odráží se priorita subsaharské Afriky i v působení francouzských rozvojových organizací? Je francouzská rozvojová politika na bilaterální úrovni v subsaharské Africe v souladu se závazky, které vyplývají ze členství v OSN? Na základě výše prostudovaných zpráv je patrné, že subsaharská Afrika je pro francouzské rozvojové organizace prioritní oblastí zejména díky koloniální minulosti a společnému jazyku. Zároveň se všechny organizace zaměřují na problémy, které

se týkají čtyř prioritních oblastí popsaných výše a snaží se nalézt vhodnou strategii pro jejich řešení. Činnosti jednotlivých organizací se tak navzájem doplňují, nicméně v subsaharské Africe je nejvíce vidět činnost Francouzské rozvojové agentury, jejíž působení je pro tuto oblast stěžejní. Zároveň do zemí subsaharské Afriky směřují až 2/3 financí z rozpočtu určeného na francouzskou rozvojovou pomoc. Francie se snaží komunikovat s představiteli afrických zemí a plnit tak závazky, ke kterým se přihlásila.

Stejně tak lze konstatovat, že francouzská rozvojová politika na bilaterální úrovni klade důraz i na závazky, jež přijala v rámci členství v OSN. Zaměřuje se zejména na plnění Rozvojových cílů tisíciletí, které mimo jiné zahrnují oblasti vzdělání, odborné přípravy či zdravotní péče, jelikož dle Francie podpora těchto odvětví bude mít vliv i na další agendy rozvojové pomoci.

Na závěr lze podotknout, že se Francie snaží dodržovat smlouvy, jež uzavřela s africkými zeměmi, a že si stanovuje cíle, které jsou reálné a dají se dosáhnout v průběhu několika let. Navíc země subsaharské Afriky vzhledem k jejich ekonomickému růstu a zadluženosti budou i nadále vyžadovat pomoc a podporu Francie, nicméně i pro Francii je partnerství se zeměmi subsaharské Afriky důležité jak z ekonomického hlediska, tak z i hlediska společné identity, jež vychází z koloniální minulosti. Na druhou stranu kvůli širokému spektru projektů a zemí, ve kterých Francie působí, může docházet k pomalejšímu naplňování závazků, což může mít vliv na kvalitu poskytované pomoci. Francie by se tedy do budoucna měla spíše zaměřit na užší okruhy spolupráce, čímž by mohla dosáhnout požadované rychlosti a účinnosti v poskytování rozvojové pomoci.

SEZNAM LITERATURY

AFD (2017a). *Governance and management* (<http://www.afd.fr/lang/en/home/AFD/presentation-afd/GouvernanceAFD>, 23. 2. 2017).

AFD (2017b). *2ème Contrat de Desendettement et de Développement (C2D) 2015–2020* (<http://www.afd.fr/home/pays/afrique/geo-af/cote-d-ivoire/fiches-projets-c2d/2eme-Contrat-de-Desendettement-et-de-Developpement>, 8. 3. 2017).

AFD (2016a). *History and Status* (<http://www.afd.fr/lang/en/home/AFD/presentation-afd/GouvernanceAFD/Historique-et-statuts>, 23. 2. 2017).

AFD (2016b). *L'AFD au Sénégal* (<http://www.afd.fr/home/pays/afrique/geo-af/senegal/afd-senegal>, 8. 3. 2017).

AFD (2015a). *AFD: France's national institution working for development* (<http://www.afd.fr/lang/en/home/AFD/presentation-afd>, 20. 10. 2016).

AFD (2015b). *AFD Group* (<http://www.afd.fr/lang/en/home/pays/asie/geo-asie/indonesie/groupe-afd-presentation>, 16. 2. 2017).

AFD (2015c). *L'AFD en Côte d'Ivoire* (<http://www.afd.fr/home/pays/afrique/geo-af/cote-d-ivoire/activites-ci>, 7. 3. 2017).

AFD (2014). *Increased financing aids development* (<http://www.afd.fr/webdav/shared/PUBLICATIONS/INSTITUTIONNEL/rapports-annuels/AFD-Annual-report-2014-EN.PDF>, 3. 2. 2017), s. 1–68.

AFD (2013a). *AFD and Cameroon* (http://www.afd.fr/webdav/shared/PORTAILS/PUBLICATIONS/PLAQUETTES/AFD_et_le_Cameroun_EN.pdf, 5. 3. 2017), s. 1–8.

AFD (2013b). *L'AFD au Cameroun* (<http://www.afd.fr/home/pays/afrique/geo-af/cameroun/afd-cameroun>, 1. 3. 2017).

AFD (2013c). *Le C2D : un outil innovant pour financer le développement au Cameroun* (<http://www.afd.fr/home/pays/afrique/geo-afr/cameroun/Strategie/le-c2d-un-outil-innovant-pour-financer-le-developpement-au-cameroun>, 1. 3. 2017).

AFD (2013d). *L'activité de l'AFD au Cameroun* (<http://www.afd.fr/home/pays/afrique/geo-afr/cameroun/Projets-developpement-cameroun>, 5. 3. 2017).

AFD (2013e). *L'AFD ET LA CÔTE D'IVOIRE. Un partenariat pour une croissance partagée et durable* (<http://www.afd.fr/webdav/site/afd/shared/PORTAILS/PUBLICATIONS/PLAQUETTES/AFD-Cote-d-ivoire.pdf>, 7. 3. 2017), s. 1–6.

AFD (2012). *L'AFD ET LE SÉNÉGAL. Un partenariat pour une croissance partagée et durable* (<http://www.afd.fr/webdav/shared/PORTAILS/PUBLICATIONS/PLAQUETTES/AFD-Senegal-VF.pdf>, 8. 3. 2017), s. 1–6.

AFD (nedatováno). *Les activités de l'AFD au Sénégal* (<http://www.afd.fr/home/pays/afrique/geo-afr/senegal/projets-sn>, 8. 3. 2017).

Andrzejczak, K. – Kliber, A. (2016). *The model of French development assistance – who gets the help?* 15, s. 89–109.

Bräutigam, D. A. – Knack, S. (2004). Foreign Aid, Institutions, and Governance in Sub-Saharan Africa. *Economic Development and Cultural Change* 52 (2), s. 255–285.

Cap Initiatives (2017). *Les forces de Cap-Initiatives* (<http://www.cap-initiatives.fr/spip.php?article22>, 4. 2. 2017).

Daněk, P. (2000). Nerovnoměrný rozvoj světa: kolonialismus, neokolonialismus a diskurz rozvoje. In: Jehlička, P. – Tomeš, J. eds., *Stát, prostor, politika – vybrané kapitoly z politické geografie* (Praha: Univerzita Karlova), s. 28–55.

Donor Tracker (2016). *How is the French ODA budget structured?* (<https://donortracker.org/countries/france/4q>, 26. 2. 2017).

Dušková, L. – Waisová, Š. (2005). Zahraniční rozvojová spolupráce v historické perspektivě. In: Waisová, Š. – Říchová, B. a kol., *Ve stínu modernity – Perspektivy a problémy rozvoje* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 315–332.

Eichenauer, V.Z. – Reinsberg, B. (2015). The use of multi-bi aid by France in comparison with other donor countries. *AFD Research Paper Series*, No. 2015-11, s. 1–86.

EUR-Lex (2007). *Evropský konsenzus o rozvoji*. 28. 11. 2007 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV%3Ar12544>, 25. 11. 2016).

France Diplomatie (2017a). *Le Comité interministériel pour la coopération et le développement (CICID) et son co-secrétariat* (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/aide-au-developpement/dispositif-institutionnel-et-canaux-d-acheminement-de-l-aide-francaise/dispositif-institutionnel-francais-en-matiere-d-aide/article/les-institutions-publiques-nationales-et-l-aide-au-developpement>, 4. 2. 2017).

France Diplomatie (2017b). *La direction générale de la mondialisation, de la culture, de l'enseignement et du développement international (DGM)* (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/aide-au-developpement/dispositif-institutionnel-et-canaux-d-acheminement-de-l-aide-francaise/dispositif-institutionnel-francais-en-matiere-d-aide/article/les-institutions-publiques-nationales-et-l-aide-au-developpement>, 4. 2. 2017).

France Diplomatie (2017c). *Présentation de la Côte d'Ivoire*. 13. 1. 2017 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/cote-d-ivoire/presentation-de-la-cote-d-ivoire/>, 7. 3. 2017).

France Diplomatie (2017d). *La France et la Côte d'Ivoire*. 13. 1. 2017 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/cote-d-ivoire/la-france-et-la-cote-d-ivoire/>, 7. 3. 2017).

France Diplomatie (2016a). *Présentation de la commission nationale de la coopération décentralisée (CNCD)*. 13. 7. 2016 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/action->

exterieure-des-collectivites-territoriales/presentation-et-activites-de-la-cncd-et-de-la-daect/article/presentation-de-la-commission-nationale-de-la-cooperation-decentralisee-cncd, 4. 2. 2017).

France Diplomatie (2016b). *La France et le Cameroun*. 12. 7. 2016 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/cameroun/la-france-et-le-cameroun/>, 1. 3. 2017).

France Diplomatie (2016c). *Présentation du Sénégal*. 4. 7. 2016 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/senegal/presentation-du-senegal/>, 8. 3. 2017).

France Diplomatie (2016d). *La France et le Sénégal*. 4. 7. 2016 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/senegal/la-france-et-le-senegal/>, 8. 3. 2017).

France Diplomatie (2013a). *French bilateral aid*. 23. 12. 2013 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/development-assistance/french-assistance-institutional/french-assistance-delivery/article/french-bilateral-aid>, 2. 12. 2016).

France Diplomatie (2013b). *Development Assistance*. 16. 12. 2013 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/development-assistance/>, 2. 3. 2017).

France Diplomatie (2013c). *La Direction générale de la mondialisation, du développement et des partenariats* (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/photos-videos-publications-infographies/publications/brochures-institutionnelles/article/la-direction-generale-de-la-78013>, 3. 12. 2017).

France Diplomatie (2013d). *Présentation de la délégation pour l'Action extérieure des collectivités territoriales (DAECT)*. 22. 5. 2013 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/action-exterieure-des-collectivites-territoriales/presentation-et-activites-de-la-cncd-et-de-la-daect/article/presentation-de-la-delegation-pour>, 4. 2. 2017).

France Diplomatie (2013e). *French multilateral aid*. 23. 12. 2013 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/development-assistance/french-assistance-institutional/french-assistance-delivery/article/french-multilateral-aid>, 5. 2. 2017).

France Diplomatie (2013f). *French bilateral aid*. 23. 12. 2013 (<http://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/development-assistance/french-assistance-institutional/french-assistance-delivery/article/french-bilateral-aid>, 7. 2. 2017).

Halaxa, P. (2000). Zahraniční pomoc ve vztazích vyspělých a rozvojových zemí. In: Jehlička, P. – Tomeš, J. eds., *Stát, prostor, politika – vybrané kapitoly z politické geografie* (Praha: Univerzita Karlova), s. 104–127.

Hoch, T. (2007). *Základy rozvojové pomoci* (Ostrava: Ostravská univerzita).

Kocourek, A. (2006). Otázka efektivity rozvojové pomoci. In: Waisová, Š. – Horký, O. eds., *Chudoba a bohatství v současném světě* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 56–66.

MAEE (Ministère des Affaires étrangères et européennes) (2012). *Coopération au développement: une vision française (2010 – 2011)*, (Paris: Rapport bisannuel au Parlement), (http://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/Rapport_bisannuelauParlement_APD_2010-2011_BD_PagePage_cle0e83d8-1.pdf, 20. 10. 2016), s. 1–112.

MAEE (Ministère des Affaires étrangères et européennes) (2011). *Coopération au Développement: une vision française* (http://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/doc.Cadre_FR_2011-2.pdf, 3. 2. 2017), s. 1–74.

MAEE (Ministère des Affaires étrangères et européennes) (2010). *France and the MDGs*, (http://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/France_and_the_MGDs_2010_en.pdf, 6. 2. 2017), s. 1–12.

MEF (Ministère de l'Économie et des finances) (2016). *Cameroun* (<http://www.tresor.economie.gouv.fr/pays/cameroun>, 1. 3. 2017).

MEF (Ministère de l'Économie et des finances) (nedatováno). *La direction générale du Trésor, Missions et organisation* (<http://www.tresor.economie.gouv.fr/missions-et-organisation>, 4. 2. 2017).

MMR (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR) (2012). *Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje* (<http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-pojeti-konceptu-udrzitelnego-rozvoje>, 25. 11. 2016).

OECD (2017a). *Net ODA* (<https://data.oecd.org/oda/net-oda.htm#indicator-chart>, 26. 2. 2017).

OECD (2017b). *France's peer review history* (<http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/peer-review-france.htm>, 26. 2. 2017).

OECD (2016a). *Budget* (<http://www.oecd.org/about/budget/>, 1. 2. 2017).

OECD (2016b). *Official development assistance – definition and coverage* (<http://www.oecd.org/dac/stats/officialdevelopmentassistancedefinitionandcoverage.htm>, 1. 2. 2017).

OECD (2016c). *France and the OECD* (<https://www.oecd.org/france/france-and-oecd.htm>, 5. 2. 2017).

OECD (2016d). *The Development Assistance Committee's Mandate* (<http://www.oecd.org/dac/thedevelopmentassistancecommitteesmandate.htm>, 24. 2. 2017).

OECD (2016e). *DAC member profile: France* (<http://www.oecd.org/dac/france.htm>, 26. 2. 2017).

OECD (2015a). *Multilateral aid* (<http://www.oecd.org/dac/aid-architecture/multilateralaid.htm>, 26. 2. 2017).

OECD (2015b). *Gross bilateral ODA, 2014–2015 average* (https://public.tableau.com/views/AidAtAGlance/DACmembers?:embed=y&:display_count=no?&:showVizHome=no#1, 26. 2. 2017).

OECD (2015c). *Bilateral ODA by Sector for Cameroon, 2014-15 average* (https://public.tableau.com/views/OECDDACAidataglancebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 7. 3. 2017).

OECD (2015d). *Bilateral ODA by Sector for Côte d'Ivoire, 2014-15 average* (https://public.tableau.com/views/OECDDACAidataglancebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 8. 3. 2017).

OECD (2015e). *Bilateral ODA by Sector for Senegal, 2014-15 average* (https://public.tableau.com/views/OECDDACAidataglancebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 8. 3. 2017).

OECD (2013a). *France - a good donor but must ensure that poor countries get the aid they need* (<http://www.oecd.org/newsroom/france-a-good-donor-but-must-ensure-that-poor-countries-get-the-aid-they-need.htm>, 5. 1. 2017).

OECD (2013b). *OECD Development Co-operation Peer Review, FRANCE 2013* (http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/OECD%20France_ENGLISH%20version%20onlineFINAL.pdf, 5. 2. 2017), s. 1–131.

OECD (2012). *What do we know about multilateral aid?* (https://www.oecd.org/dac/aid-architecture/13_03_18%20Policy%20Briefing%20on%20Multilateral%20Aid.pdf, 2. 2. 2017), s. 1–11.

OECD/DAC (2016). *Total DAC and DAC members*. 20. 12. 2016 (https://public.tableau.com/views/AidAtAGlance/DACmembers?:embed=y&:display_count=no?&:showVizHome=no#1, 15. 2. 2017).

OECD/DAC (2015). *Top Ten Donors of Gross ODA for Cameroon, 2014-2015 average*

(https://public.tableau.com/views/OECDDACAidataglancebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 1. 3. 2017).

Pronk, J. P. (2001). Aid as a Catalyst. *Development and Change* 32 (4), s. 611–629.

Říchová, B. (2005). Rozvojová studia – předmět a metody studia. In: Waisová, Š. – Říchová, B. a kol., *Ve stínu modernity – Perspektivy a problémy rozvoje* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 15–32.

Sustainable development (2016). *France* (<https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf/2016/france>, 25. 11. 2016).

The DAC Journal (2000). France, New Zealand, Italy. *The DAC Journal International Development*. Vol. 1, No. 3., s. 27–35.

The Telegraph (2009). *G8: What is the Group of Eight?* 2. 7. 2009 (<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/g8/5723772/G8-What-is-the-Group-of-Eight.html>, 16. 2. 2017).

United Nations (2015). *The Millenium Development Goals Report 2015* (New York: United Nations), ([http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20\(July%201\).pdf](http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20rev%20(July%201).pdf), 25. 1. 2017), s. 1–75.

UN Millenium Project (2006). *What they are* (<http://www.unmillenniumproject.org/goals/index.htm>, 2. 2. 2017).

United Nations (2003). *Financing for Development, Monterrey Consensus of the International Conference on Financing for Development* (<http://www.un.org/esa/ffd/monterrey/MonterreyConsensus.pdf>, 24. 2. 2017), s. 1–25.

United Nations (nedatováno). *Universal Declaration of Human Rights* (<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>, 7. 4. 2017).

Wilson, E. J. III. (1993). French support for structural adjustment programs in Africa. *World Development* 21 (3), s. 331–347.

World Bank (1992). *Governance and Development* (Washington: The World Bank).

WBG (World Bank Group) (2017a). *About the World Bank* (<http://www.worldbank.org/en/about>, 10. 2. 2017).

WBG (World Bank Group) (2017b). *Organization* (<http://www.worldbank.org/en/about/leadership>, 10. 2. 2017).

WBG (World Bank Group) (2016a). *Net bilateral aid flows from DAC donors, France (current US\$)* (<http://data.worldbank.org/indicator/DC.DAC.FRAL.CD?locations=CM>, 7. 3. 2017).

WBG (World Bank Group) (2016b). *Adult literacy rate, population 15+ years, both sexes (%)* (<http://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS>, 15. 3. 2017).

Zíková, T. (2005). Rozvojová pomoc na pozadí teorie rozvoje. In: Waisová, Š. – Říchová, B. a kol., *Ve stínu modernity – Perspektivy a problémy rozvoje* (Plzeň: Aleš Čeněk), s. 50–70.

RESUMÉ

This bachelor thesis focuses on French development policy towards Sub-Saharan Africa between 2000 and 2015. The aim is to analyse French development policy and focus on the motives and goals of the development assistance. The author specifies two research questions: Can we see the priority of Sub-Saharan Africa in French development organizations? Is French bilateral aid in Sub-Saharan Africa in accordance with commitments which arising from membership of the United Nations? The work is divided into theoretical and empirical part. Theoretical part focuses on defining terms of development cooperation and describes a history of the development assistance. The main part is dedicated to Millenium Development Goals defined by the United Nations. Then follows the most important organizations and agencies through which France provides development assistance. French development cooperation is divided into multilateral and bilateral aid and France has four priority partnerships including: Sub-Saharan Africa, countries in the Southern and Eastern Mediterranean, countries experiencing or emerging from crisis or in fragile situations and the rest of the world (particularly Asia, Latin America and the Caribbean). The empirical part contains an analysis of French development policy towards Sub-Saharan Africa. French cooperation policy aims to adress four mutually-supportive issues: 1) promoting peace, stability, human rights and gender equality, 2) equity, social justice and human development, 3) sustainable, job-rich economic development and 4) protecting the environment and global public goods. This part also focuses on three countries which France supports the most, especially financilly. These countries are Cameroon, Ivory Coast and Senegal. The last part of the work sums up all the findings and answers the research questions.